

CERCETĂRI ARHEOLOGICE PE VALEA TELIȚEI (JUDEȚUL TULCEA)

I. Sondajul de la Frecăței

V. H. BAUMANN

A. DESCRIEREA SĂPĂTURII

0.0 Pe terasa înaltă, sudică a pîrîului Telița, la aprox. 2 km E de localitatea Frecăței, cu ocazia cercetărilor de suprafață efectuate în anul 1978 împreună cu Gh. Mănușu-Adameșteanu, a fost localizată o întinsă așezare rurală de epocă română. Urne de loeuire, respectiv ceramică fragmentară și piatră de construcție se întâlnesc pe o suprafață de aprox. 17,5 ha, pe platoul de est și, sporadic, pe marginea sudică a terasei de NV (pl. I, 1).

0.1 Terenul este folosit în prezent pentru pășunat, dar arăturile s-au apropiat destul de mult de zona respectivă și surgerile de apă de la irigații au provocat eroziuni adânci.

0.2 În prezent, așezările rurale de epocă română din nordul Dobrogei au fost puțin cercetate, sondajul realizat în anul 1982, urmărind în special probleme de tipologie și cronologie generală.

Au fost executate două secțiuni: prima (S_1), în marginea vestică a platoului de est; cea de-a doua (S_2), în zona centrală a aceluiși platou (pl. I, 2). Ambelor secțiuni au lățimea de 1 m, numerotarea din metru în metru facindu-se în aval. Situațiile din săpătura au fost raportate la profilul de V în S_1 , și la cel de NV în S_2 , mai clare din punct de vedere stratigrafic.

1.0 S_1 a fost trăsătă în marginea vestică a platoului, pe direcția S—N, având o lungime de 82 m. De la început, s-a observat că materialele de construcție au fost antrenata de arătura efectuată la o dată anterioară momentului schimbării destinației actuale a terenului. Arătura destul de adâncă a distrus stratul de cultură antică, care s-a păstrat sub -0,50 m adâncime, pe o grosime care variază, în general, între 0,10—0,50 m, rareori depășind aceste dimensiuni. Sub stratul de cultură urmează loessul, aflat între -0,70—1,00 m adâncime. Stratul de cultură antică este reprezentat de un sol calcaros cu infiltrări de pămînt galben și conține, din loc în loc, urmele unor locuințe de suprafață sau semi-ingropate: fragmente ceramice, pietre, resturi de chirpici și de vete, distruse, cîteva obiecte metalice, etc.

1.1 La capătul sudic al secțiunii, la adâncimea de -0,75—1,00 m, se delimitau în grînd două din laturile unei locuințe semi-ingropate (*Loc. 1*), cu baza la adâncimea de -1,25—1,50 m față de solul actual și cu o lungime pe sănț de 5,00 m. Cele două laturi erau orientate SV—NE, fiind aproximativ paralele. Intrarea se săcea probabil din spate nord (pl. II -1). Din porțiunea cercetată s-au rezoltat fragmente ceramice, un *stylob* din fier și resturi menajere. În conformitate cu materialul găsit din interior, locuința aparține secolelor II—III e.n. (pl. VIII, 3, 14; IX, 7; X, 3—5). Locuința a fost nivelată la o dată ulterioară, ceramică descoperită în stratul de cultură superior fiind specifică secolului IV e.n.

1.2 În porțiunea de sănț cuprinsă între m 11—14, după îndepărtarea stratului vegetal superficial, s-a delimitat o zonă de pietre mari, antrenate la suprafață. Deschi-

derea unei casețe de $2,50 \text{ m} \times 3 \text{ m}$, spre E, ne-a permis să surprindem resturile unui zid demandat, orientat NV—SE (pl. I, 3, II—1), aparținând unei locuințe distruse (Loc. 2) care, în conformitate cu fragmentele ceramice recoltate, aparținuse secolului IV e.n.

1.3 Aproape prețăndenii nivelului rezării tirzie a fost distrus de arătură. Într-un singur loc, între m 48 și 52 s-a păstrat o porțiune din podeaua de lut a unei locuințe (Loc. 3), la adâncimea de $-0,40 \text{ m}$ (pl. II — 2 — plan). Deschiderea unei casețe de $2,50 \times 3 \text{ m}$, spre E, a permis degajarea unei căpturi menajer distruse, construit deasupra podelei (pl. I, 4, 5). Căptura, în formă de podeavă, orientată E—V, în intrarea spre V, mărginită de piatră, avea vatra puternică fisurată și albătoare, cu dimensiunile de $1,20 \text{ m}$ lungime și $1,00 \text{ m}$ lățime. Acestei locuințe li apartineau un zid, orientat NV—SE, a cărei temelie de $0,67 \text{ m}$ lățime, construită din pietre legate ca pămînt, se afla între m 56—57, la adâncimea de $-0,50 \text{ m}$ pînă la $-0,75 \text{ m}$. La baza zidului, la $-0,85 \text{ m}$ adâncime se afla un nivel ars (pl. III, 1—3; II—2).

1.4 Nivelul de arsură, situat sub stratul de locuire romană tirzie a putut fi urmărit în continuare, în dreptul m 64—70, la adâncimea de $0,70$ — $0,75 \text{ m}$, unde era marcat de resturile unui zid din pietre mărunte, între m 66—68 și ale unei vître mici, surprinsă în profilul de V, între m 68—69 (pl. III, 3; II—2). De pe acest nivel s-au scos două cesti de tradiție getică (căpuș) aproape întregi, leculță cu alte fragmente de factură locală sau romană aparținând sec. II—III e.n. (pl. IX, 9, 10; X, 1, 2, 11, 12).

2.0 S., direcționată SV (220°) NE (40°), de 178 m lungime, a fost transătă pe aproximativ central platoului, urmărindu-se sistenuл de amplasare a locuințelor și verificarea observațiilor stratigrafice și cronologice obținute în prima secțiune.

2.1 Între m 5—35 săpăturile au scos la iveală resturile mai multor ansambluri de locuiră, ceea ce a impus deschiderea unor casețe de $2,50 \text{ m}$ lățime, spre est. La $-0,20 \text{ m}$, sub nivelul actual al solului a fost surprins un zid orientat E—V, între m 6—10, al căruia colț situat în peretele estic al caseței relevă interiorul unei încăperi, notată convențional Loc. A (pl. IV, 1 — plan; V, 1, 2). Talpa zidului se afla la adâncimea de $-0,52 \text{ m}$ sub nivelul actual al solului. Stratul arabil profund ($\approx 60 \text{ cm}$ grosime) a distrus podeaua acestei locuințe, antrenând material ceranic aparținând unei faze anterioare.

2.2 În porțiunea cuprinsă între m 21—33 au fost degajate mai multe substructuri a căror poziție în teren delimită în partea de SV o încăpere cu zidurile orientate EV și NS (pl. V, 3, 4). Intrarea în încăpere se facea pe la SE. Nivelul acestei încăperi, numită convențional Loc. B, nu a putut fi surprins (pl. IV — 2). La aproximativ $2,50 \text{ m}$ de colțul nordic al Loc. B, s-a dat peste un zid de piatră orientat E—V a căruia lățime era de $0,67 \text{ m}$. Zidul, cu temelie profundă pînă la adâncimea de $-0,95 \text{ m}$ sub nivelul actual al solului, reprezenta latura sudică a unei locuințe (Loc. D), în interiorul căreia, spre N și spre NV, s-a dat peste o cantitate mare de piatră, țiglă și olane în stare fragmentară, prăbușită pe un nivel situat la $-0,60 \text{ m}$ adâncime (pl. VI, 4). Un nivel ars, anterior acestuia, se putea observa în profilul de NV al secțiunii, la adâncimea de $-0,93 \text{ m}$ (V: pl. IV, 2). O gropă modernă, de mari proporții, a perforat stratul de cultură pînă la pămîntul viu, distrugînd capătul de NV al zidului. Descoperirea unei monede Carol I (1884), în pămîntul arabil din exteriorul colțului sud-vestic al Loc. B (pl. XIII, 2), vine să precizeze momentul distrugerii stratului de cultură antic, prin lucrări de desfășoare efectuate la sfîrșitul secolului XIX. Revenind la situația stratigrafică din interiorul Loc. D, prin corroborarea datelor oferite de tipologia ceramicei cu cele din S₁, m 56—58, unde zidul nordic al Loc. 3 suprapunea un nivel din sec. II—III e.n., cu aceeași compoziție, putem afirma că și aici sîntem în fața acelaiași situații, respectiv a unei locuiri cu două faze succese.

2.3 Între m 90 și 104 a fost cercetat, parțial, un al patrulea ansamblu de locuire, numit convențional Loc. C, alcătuit din două încăperi, una la SE (C₁), și alta la NE (C₂), la aproximativ 4 m distanță una de cealaltă (pl. IV — 3; VII). Zidurile au aceeași orientare, NS și EV, aceeași structură și, în general, aceeași grosime ($0,61 \text{ m}$) ca și cele înalte pînă acum. Și aici arătura a distrus nivelul de călcare și a răvășit interiorul locuinței, antrenind piatra zidurilor, care, în C₂, au fost reduse pînă la cota minimă.

2.4 O fază anterioară acesteror construcții, marcată printr-un nivel pigmentat, a fost surprinsă în portiunea dintre m 104–106, la ~0.60 m. Deasupra nivelului se află dărâmătura de piatră și chirpic ars. În continuarea secțiunii, urmele locuirii tîrzii s-au putut observa în zona cuprinsă între m 106–110, unde un fragment de zid, orientat E–V, limită spre SE un strat de tiglă și olañă în stare fragmentară (pl. IV – 4).

2.5 Din acest punct și pînă în capătul nord-estic al secțiunii (m 178), în afara extorva fragmente ceramice antrenate probabil din amonte, urmele locuirii tîrzii dispar. În schimb, așezarea timpurie (sec. II–III e.n.) se face simîntă prin prezența unor locuințe semiîngropate, în dreptul m 111–114, 168–172 și 173–178 (pl. IV – 4).

În comparație cu locuința semiîngropată cercetată parțial în capătul sudic al secțiunii S₁, aceasta are o lungime pe sănătă cuprinsă între 2,50 m și 3,75 m și o adîncime de aproximativ 0,45 m. În interiorul lor s-au găsit resturi menajere, oase, cărbuni și fragmente ceramice, majoritatea de factură locală.

B. CERAMICA

În cea mai mare parte, ceramica recoltată în sondajul de la Frecătei se compune din numeroase fragmente atipice. Cantitativ redusă, ceramica tipică cuprinde fragmente din gura sau baza unor recipiente de uz comun, cîteva piese de import, toarte și funduri ale unor tipuri de amfore cunoscute în nordul Dobrogei (pl. VIII–XII; în special pl. XI, 26–28, 30 și pl. XII, 8–11). Se remarcă numărul mare de fragmente aparținând olăriei autohtone, în special tipurile de *ras-borcan* și *căpușe*, lugrate cu nîna sau cu roata încreată, dintr-o argilă grosieră, care întrebunîțează ca degresant piatra sfărmată din diabazele locale sau incluziuni de oxizi de fier. Această ceramică aparține primei faze de locuire, fiind prelucrată pe loc (pl. IV, 4–6; 9, 10; XII, 1–4, 7). Celei de-a doua faze de locuire, îi este specifică o ceramică locală de factură română, caracterizată printr-o argilă densă și nisipoasă, uneori cu pietricele mărunte provenite din nisip. Arderea este întotdeauna oxidantă. S-au găsit puține fragmente de vase de tradiție geto-dacică, majoritatea provenite de la vase-borcan de mari dimensiuni (pl. XI, 31–34; XII, 5).

Cîteva fragmente de vase ceramice provin din mediu carpic (cf. Gh. Bichir, *Cultura carpicei*, Buc. 1973, pl. CXIII, 4 și pl. LXIII–1, 4) (inv. 30064, 30066, 30068 – pl. XI, 16–18). Fragmentele de amforă aparțin în special tipului globular și tipului cu corpul bombat și gura pîniformă, cu largă circulație la începutul epocii romane tîrzii (cf. C. Scopan, *Dacia*, NS, 1977, p. 274 și 279) și întîlnite pînă în prezent, în nordul Dobrogei, la Sărica-Nicușel, Telita și Topraichioi (pl. VIII, 11, 15; XI, 24).

C. METALE

Dintre obiectele metalice, extrem de puține (pl. XIV) descoperite în sondajul de la Frecătei, excludînd scoabele și piroanele, atrag atenția: un *stylus de fier* (inv. 28515) provenit din interiorul locuinței semiîngropatoare din secțiunea S₁; o *ustensilă din fier* (inv. 28520) confectionată dintr-un piron; un *dorn* masiv din fier (inv. 28513); un *tîrf* dublu piramidal de *suliță* (inv. 27518); un *vîrf de lance*, piramidal, cu tub de înmănușare (inv. 28521) și o *fibulă de bronz* (inv. 28516) de tipul „cu butoni la capete în formă de bulbi de ceapă” (*Zwiebelknopffibeln*) (pl. XIII, 3–10). În afara instrumentului de scris, celelalte obiecte metalice aparțin celei de-a doua faze de locuire. Fibula, specifică epocii romane tîrzii, este datată, în general, în sec. IV e.n. (cf. C. Preda, *Callatis*, Buc. 1980, p. 351). Aceeași datare este confirmată de o monedă de bronz, singura de altfel descoperită în 1982, în stratul arabil din interiorul loc. C (S₂). Moneda a fost emisă în timpul împăratului *Maximin Daza* (305–313 p.) – pl. XIII, 1.

D. ÎNCHIIERE

3.0 Înlăturînd, de la început, ideea unor concluzii prematură obținute în urma acestui sondaj, trebuie să relevăm apotul pe care îl aduc cercetările de la Frecătei la cunoasterea așezărilor rurale din nordul Dobrogei.

În stadiul actual al cercetărilor, putem face cîteva precizări:

- La Frecătei întâlnim un tip de așezare rurală deschisă, de epocă romană, cu două locuiri succesive.
- Cronologie, în conformitate cu datele stratigrafice și cu cele oferite de materialele recoltate în cursul săpăturilor, prima fază de locuire aparține secolelor II—III e.n., cea de-a doua fază, secolului IV e.n.
- În prima fază avem de-a face cu o așezare de localnicie getă, care continuă în plină epocă română să trăiască în forme tradiționale, construindu-și locuințe modeste, semiîngropate sau la suprafață, cu ziduri din pămînt pe temelii superficiale, locuințe dispuse la poalele platoului și în apropierea apei. Această așezare este distrusă și probabil parțial temporar în cursul sec. III e.n.
- A doua fază de locuire începe, cel mai devreme la sfîrșitul sec. III e.n. și se desfășoară în sec. IV e.n. Este caracterizată prin locuințe de suprafață, construite pe temelii solide din piatră legată cu pămînt. Cu toate că marchiază o etapă de reconstrucție, locuirea de la Frecătei, întinsă pe partea mai înaltă a platoului, continuă să fie modestă.
- Distrugerile provocate de lucrările de desfășenare de la sfîrșitul sec. XIX și, probabil, continue cu arători pînă în perioada interbelică, nu ne permit să avansăm vreo ipoteză referitoare la momentul înecării locuirii române tîrziu de la Frecătei.
- La suprafața solului se găsesc fragmente mărunte de ceramică smălțuită din epoca feudală timpurie. Nici un alt indiciu nu ne reclamă însă existența unei locuiri posterioare sec. IV e.n. (vezi ilustrația la pag. 111/vol. II)

CATALOG SELECTIV DE MATERIALE CERAMICE

A. CERAMICĂ ROMÂNĂ

Pi. VIII 1. — vas; fragment gură; ceramică fină, densă, luerat la roată, cărămidzie; vopsea roșie pe ambele fețe; dg = 162 mm; *Robinson, K 90*; *Hist. VI*, pl. 9, Th. II, faza C(48) — mijloc sec. III e.n.; *SI*, m 55—59, —0,40 m; inv. 29.865

2. — oală; fragment gură; ceramică grosieră, bruhă, luerat la roată; angobă la culoare; ardere secundară; dg = 196 mm; *Popilian*, p. 87 și pl. XXXIV, 332, 333, tip. 3 (mijloc sec. III e.n.); *SI*, m. —0,50—0,70 m; inv. 29.882

4. — farfurie; fragment partea superioară; ceramică densă, cenușie; luerat la roată; angobă cărămidzie; dg = 180 mm; *Popilian*, p. 124; pl. LXVII, 842 (a doua jumătate a sec. II e.n.), tip. 2; *SI*, m 26—0,50—0,70 m; inv. 29.873

5. — străchină; fragment partea superioară, sub buză linii paralele adinse iezizate; ceramică fină, cărămidzie; angobă la culoare; dg = 200 mm; *Popilian*, p. 128 și pl. LXVII, 826, tip. 3 (sec. II—III e.n.); *SI*, m 55—57, —0,40 m; inv. 29.876

6. — farfurie; fragment gură; ceramică densă, cărămidzie; vopsea roșie; dg = 195 mm; *Popilian*, p. 124 și pl. LXVIII, 849 (a doua 1/2 sec. II e.n.), tip. 2; *SI*, m 39, —0,40 m; inv. 29.869

7. — oală cu 2 toarte, fragmente partea superioară; ceramică cărămidzie, angobă la culoare, sub buză, adinserită paralele înrizate; dg = 228/192 mm; *Popilian*, p. 91 și pl. XXXIX (402), sec. II e.n.; *SI*, m 39 —0,40 m; inv. 29.871

8. — oală; fragment gură; ceramică cărămidzie, rugeasă; angobă la culoare; sub buză, linii adinse incizate; dg = 216 mm; *Robinson, K 92*; *Hist. VI*, pl. 14, Th. II, faza II B (22) — mijlocul sec. III e.n.; *SI*, m 55—59, —0,40 m; inv. 29.888

9. — amforă; fragment gură; ceramică densă, cărămidzie; vopsea roșu-brună; dg = 164/96 mm; *Galland*, pl. IC, p. 20; *Hist. VI*, pl. 10, Th. II, faza I C (80) — sec. II—III e.n.; *SI*, m 18, —0,50 m; inv. 29.861

10. — oală; fragment gură; ceramică cenușie, densă; angobă la culoare; dg = 123 mm; *Hist. VI*, pl. 6, Th. II, faza A (50); *Duncan*, forma 7,21 (sec. I e.n.); *SI*, m 26, —0,50—0,70 m; inv. 29.880

11. — amforă; fragment gură en atag; ceramică cărămidzie, densă; angobă la culoare; vopsea roșie, nemniformă; dg = 105 mm; *Scorpan, Dacia XXI*, p. 279; *Opail, (Amforă) tip. I/A*, p. 298; *Bannmann, (Tefiza)*, p. 52 și pl. XIV, 5, p. 471 (sec. IV e.n.); *SI*, m 3—5, —0,50—0,70 m; inv. 29.862

12. — amforă; fragment gură; ceramică roșu-brună, fină, nisiposă; angobă la culoare; ardere secundară; dg = 135 mm; *Zest*, pl. XXXVII, 9; *Hist. VI*, pl. 12, Th. II, faza I B—C (70) — sec. II—III e.n.; *SI*, m 72—74, —0,70 m; inv. 29.870

13. — amforă; fragment gură; ceramică bej, densă, dură; angobă la culoare; dg = 120 mm; *Zest*, pl. XXXIV, 76; *Hist. VI*, pl. 8, Th. II, faza IB (52) — sec. II—III e.n.; *SI*, m 55—57, —0,40 m; inv. 29.873

14. — bol; fragment partea superioară; ceramică rugosă, brună, cu pietricile; angobă la

culoare; dg = 127. Asemănător la Opait, (*Troesmis*), p. 332, pl. III, 2 (sfîrșitul sec. II e.n.), *S1*, m 3–5, –0,50–0,70 m; inv. 29.860
15. – amforă; fragment git cu toartă; ceramică roz, densă, cu mică angobă la culoare; vopsea roșie, dispusă neuniform; dg = 117/105 mm; Baumann, (*Troisn*), p. 53 și 471, pl. XIIV, 5 (mijlocul sec. IV e.n.); *S1*, m 72–74, –0,40 m; inv. 29.850

Pl. IX 1. – farfurie; fragment partea superioară; ceramică bej-cărămizie; angobă proprie; dg = 156 mm; Opait, (*Troesmis*), p. 349, pl. XV, 4 (începutul sec. III e.n.); *S1*, m 65–66, –0,70 m; inv. 29.866

2. – castron; fragment partea superioară; ceramică densă, bej; vopsea roșu-brună; dg = 212 mm; Baumann, (*Niculitel*), p. 403, pl. XXIV, 3 (sec. II–III e.n.); *S1*, m 37–59, –0,75 m; inv. 29.884

3. – farfurie; fragment partea superioară; ceramică grosieră, cu pietricele; cărămizie; angobă proprie; dg = 200 mm; *Popilian*, p. 124 și pl. LXVIII, tip. 1 (prima 1/2 sec. III e.n.); *S1*, m 25, –0,50–0,70 m; inv. 29.885

7. – cunătă cu două toarte; fragment partea superioară; ceramică densă, cărămizie; vernis mat, roșu-brun; d. max. = 122 mm; *Popilian*, p. 108 și pl. LVIII, tip. 1a (sec. II e.n.); *S1*, m 3–5, –0,50–0,70 m; inv. 29.864

8. – suport de vas; ceramică bej; fină, nisipoasă; vopsea roșie, dg = 88 mm; dh = 84 mm; *S1*, m 72–74, –0,70 m (sec. II–III e.n.?), inv. 29.808

PL. X 1. – farfurie; fragment bază; ceramică bej-cărămizie; densă, nisipoasă; angobă bej; dn = 97 mm; Opait, (*Troesmis*), p. 349, pl. XV (sec. II–III e.n.); *S1*, m 62–64, –0,40 m; inv. 29.875

2. – farfurie; fragment bază; ceramică densă, cărămizie, nisipoasă; angobă proprie; db = 126 mm; *ibidem*; *S1*, m 72–74, –0,70 m; inv. 29.887

7. – castron; fragment partea superioară; ceramică densă, rezonantă; cărămizie; urme de vopsea roșie; dg = 180 mm; *Holterda*, pl. V, 644 (sec. I–II e.n.); *Hist. VI*, pl. 8, Th. 15, faza IC(21); *S1*, m 55–59, –0,40 m; inv. 29.863

8. – oală; fragment gură; ceramică cărămizie; rugoasă; angobă proprie; dg = 172 mm; *Robinson*, J-55 și 57 (sec. II–III e.n.); *Hist. VI*, pl. 2, Th. 1, faza IC(7); *S2*, m 32–34, –0,85 m; inv. 29.892

9. – oală; fragment gură; ceramică roz; zgrunțuroasă; angobă la culoare; ardere secundată; dg = 180 mm; *ibidem*; *S1*, m 25, –0,50–0,70 m; inv. 29.872

10. – oală; fragment gură; ceramică portocalie, cu pietricele; angobă la culoare; *Robinson*, K 90 (mijlocul sec. III e.n.); *Hist. VI*, pl. 9, Th. 11, faza IC(48); *S1*, m 39, –0,40 m; inv. 29.874

11. – oală; fragment gură; ceramică densă, cărămizie; vopsea roșie; dg = 168 m. Asemănător, *Hist. VI*, pl. 6, Th. 11, faza IA(49) – sec. I–II e.n. (?); *S1*, m 72–74, –0,70 m; inv. 29.869

12. – oală; fragment gură; ceramică cărămizie, rugoasă; angobă la culoare; dg = 174 mm; asemănător, *Hist. VI*, pl. 2, Th. 1, faza IC(8)

– sec. II–III e.n. (?); *S1*, m 74–76, –0,70 m; inv. 29.881

13. – oală; fragment partea superioară; ceramică maronie cu granulații calcaroase; angobă la culoare; două dungi incizate orizontal pe uniră; dg = 134; asemănător, *Robinson*, K 93 (mijlocul sec. III e.n.); *Hist. VI*, pl. 13, Th. 11, faza IIIC(19); *Popilian*, tip. 3, p. 87 și pl. XXXIV (mijlocul sec. III e.n.) *S2*, m 6–10, –0,40 m; inv. 29.890

Pl. XI 1. – cunătă; fragment partea superioară; ceramică densă, fină, rezonantă; cafenie; vopsea brună; dg = 66 mm; *Popilian*, tip. 2, p. 105 și pl. LIV (sec. II–III e.n.); *S2*, m 18, –0,80 m; inv. 30.041

3. – cunătă; fragment partea inferioară; ceramică densă, fină, roșie; vopsea roșie cu luciu metalic la interior; db = 30 mm; *Popilian*, tip. 3; p. 105 și pl. LVI (a II-a 1/2 sec. II – începutul sec. III e.n.) *S2*, 106–111, –0,70 m; inv. 30.017

4. – cunătă; fragment partea inferioară; ceramică fină, roșie; vopsea roșie-cafenie; ab = –31 mm; *ibidem*; 30.018

6. – castron, fragment partea superioară; ceramică fină densă, roșie; vopsea roșie cu luciu metalic la exterior; dg = 220 ram; *Holterda*, form. 27; tip. 8 (sfîrșitul secolului II e.n.); *Hist. VI*, pl. 8, Th. 11, faza IC(10, 13); *S2*, m 111–115, –0,90 m; inv. 30.043

7. – castron; fragment partea superioară; ceramică fină, roșie; vopsea roșie; dg = 240 mm; *Popilian*, tip. 6, p. 121 și pl. LXV (sec. II e.n.); *S2*, m 175–178, –0,40 m; inv. 30.049

8. – castron; fragment partea superioară; ceramică densă, roșu-maronie; vopsea la culoare; ardere secundată; dg = 272 mm; *Robinson*, G 179 (sec. I–II e.n.); *Hist. VI*, pl. 5, Th. II, faza IA(8); *S2*, m 22, –0,80–1,10 m; inv. 30.021

9. – castron; fragment partea superioară; ceramică densă, fină, roșu-maronie; vopsea roșie; dg = 240 mm; *Popilian*, tip. 1, pl. LXIII 768 (sec. II e.n.); *S2*, m 5–10, –0,60 m; inv. 30.044

10. – castron; fragment partea superioară; ceramică portocalie, fină, nisipoasă; vopsea la culoare; dg = 390 mm; *Robinson*, G 178 (sec. I–II e.n.); *Hist. VI*, pl. 2, Th. 1, faza 1B; *S2*, m 175–178, –0,40 m; inv. 30.048

11. – platou-tavă; fragment; ceramică fină, densă; roșie; vernis roșu cu dungă maronie; dg = 355 mm; dh = 305 mm; *Popilian*, tip. 2, p. 126, pl. LXVI (sec. II e.n.); *S2*, m 115–119, –0,76 m; inv. 30.077

13. – castron; fragment partea superioară; ceramică negru-cafenie, nisipoasă; angobă la culoare; ardere secundată; dg = 147 mm; d = 120 mm; A. Opait (*Troesmis*), p. 351 și pl. III, 2 (sfîrșitul sec. II e.n.) *S2*, m 115–119, 0,76 m; inv. 30.076

14. – oală; fragment partea superioară; ceramică grosieră, cafenie, cu pietricele; angobă la culoare; dg = 120 mm; *Robinson* G 193 (sec. I–II e.n.); *Hist. VI*, pl. 6, Th. II, faza IA(48); *S2*, m 175–179, –0,40 m; inv. 30.048

15. – oală; fragment partea superioară; ceramică densă roșie; vopsea roșie; dg = 144 mm;

- Robinson, G 193 (sec. I-II e.n.); *Hist. VI*, pl. 1, Th. 1, faza IA(18); S2, m 175-178, -0,40 m; inv. 30.045
 16. - cană; fragment partea superioară; ceramică cenușie; densă, rezonantă, cu nisip fin; angobă proprie; lungi verticale lustruite; dg = 81 mm; Bichir, *Cultura cuprului*, pl. CXXIII-CXXV, Gr. III (sec. III e.n.); S2, m 91-92, -0,54 m; inv. 30.046
 17. - cană; fragment pansă; ceramică cenușie, densă, rezonantă; angobă proprie, lustruită; decor în val, pe git; d = 96 mm; *Ibidem*; S2, m 57-59, -0,54-0,65 m; inv. 30.047
 18. - rântă; bază; ceramică densă, cenușie; angobă la culoare; d = 63 mm; *Popiliu*, tip. I, p. 104 și pl. LII-LIII (la două 1/2 a sec. II e.n.); S2, m 91-92, -0,54 m; inv. 30.048
 19. - cană; bază; ceramică densă, cenușie; cu nisip fin; angobă vinție; d = ~ 65 m; *Popiliu*, tip. I, p. 94 și pl. XI (sec. II e.n.); S2, m 175-178, -0,30 m; inv. 30.049
 22. - cană; bază, ceramică cenușie, fină; vopsea neagră la exterior; db = 75 mm; *Popiliu*, tip. 2, p. 94 și pl. XI (sec. II e.n.); S2, m 57-59, -0,54-0,65 m; inv. 30.050
 23. - furfurie; fragment parțea superioară; ceramică roșie, fină; vopsea roșu-maronie; dg = 114 mm; A. Opaiț (*Amfore*), p. 368(73) și pl. XV, 4 (1/4 sec. III e.n.); S2, m 175-178, -0,40 m; inv. 30.052
 24. - amforă; fragment partea superioară; ceramică roșie, densă, nisipoasă; vopsea roșie, pe alocuri maronie; d.git = 126 mm; A. Opaiț (*Amfore*), p. 291-293, pl. II-III (sec. II-III e.n.); S2, m 102-104, -0,40 m; inv. 30.053
 26. - amforă; fragment git; ceramică fină, portocalie; angobă la culoare; dg = 63 mm; *Zerst.*, pl. 35, 84 a (sec. II-III e.n.); *Hist. VI*, pl. 12, Th. II, faza 1 B-C (75); S2, m 115-119, -0,75 m; inv. 30.055
 27. - amforă; fragment git; ceramică cafenie, cu pietrici; angobă la culoare; d.git = 84 mm; A. Opaiț (*Amfore*) tip. IX, p. 308, pl. X, 3 (sec. IV e.n.); S2, m 102-104, -0,40 m; inv. 30.055
 28. - amforă; fragment gură; ceramică densă, roșu-maronie; angobă cenușie; dg = 129 mm; *Zerst.*, pl. XXXII, 76 (sec. II-III e.n.); *Hist. VI*, pl. 10, Th. II, faza 1C(94); S2, m 102-104, -0,40 m; inv. 30.054
 29. - capac; fragment; ceramică densă, nisipoasă, cafenie; angobă proprie, d = 120 mm; *Popiliu*, p. 128 și pl. LXXXIII, tipul 5 (sec. III-IV e.n.); S2, m 57-59, -0,54-0,60 m; inv. 30.062
 30. - amforă; fragment gură; ceramică densă, portocalie rugosă; angobă la culoare; dg = 129; *Popiliu*, pl. XVI, 204 (sec. II-III e.n.); *Hist. VI*, pl. 2, Th. I, faza 1A(33); S2, m 32, -1,35 m; inv. 30.063
 Pl. XII 8 - amforă; fragment git, ceramică cafenie, fină; angobă la culoare; ardere secundară; dg = 91 mm; *Zerst.*, pl. LXXVII, 13; = Dressel (CLL, XV, 2, pl. 11f/3, sec. I e.n.) *Hist. VI*, pl. 1, Th. 1, faza 1A(35, 36); cu diferență la *Popiliu*, pl. XVI, 203 (sec. II e.n.); S2, m 22, -0,80-1,10 m; inv. 30.016
 9. - amforă; git; ceramică fină, roz-gălbie; vopsea roșie; dg = 100/81 mm; *Robinson*, M173

- (miilean sec. II e.n.); *Hist. VI*, pl. 3, Th. I, faza 1C(18); S2, m 52-56, -0,50-0,67 m; inv. 30.029
 10. - amforă; fragment gură cu ataș; ceramică roșie, fină; angobă portocalie; dg = 128/105 mm; *Zerst.*, pl. XXII, 76 (sec. II-III e.n.); *Hist. VI*, pl. 8, Th. II, faza 1B(52); S2, m 5-8, -1,06 m; inv. 30.026
 11. - amforă; fragment gură; ceramică roșie, densă cu granulații de quarț; dg = 192/129; A. Opaiț (*Amfore*) tip. XII, p. 308 și pl. X, 4 (sec. III e.n.); S1, m 18, -0,40 m; inv. 30.032
B. CERAMICĂ DE FACTURĂ LOCALĂ, JUCRATĂ CU MINA
 Pl. IX 4, 6, - oală; fragment partea superioară și bază; ceramică grosieră cu pietrici; bej-cafenie; angobă proprie; ardere secundară; dg = 128; db = 110; Bichir (*Stora-dacii*), p. 32 (A/B a), pl. XI (sec. III e.n.); S1, m 66-68, -0,75 m; inv. 29.898
 5. - oală de miel dimensiuni; fragment partea superioară și fragment bază; ceramică grosieră, cu pietrici; cafenie; angobă brun-roșcată; găi de alveole dispuse rar, sub bază; dg = 88 m db = 70 mm; *Ibidem*; 29.899
 9. - cătină; coartă spartă; ceramică grosieră, nisipoasă, cafenie; angobă proprie, sic de creștări oblice, sub bază; dg = 120 mm, db = 60 mm; Bichir (*Stora-dacii*), pl. 31 (A1), pl. X, 1 (sec. III-IV e.n.); S1, m 68-69, -0,75 m; inv. 28.511
 10. - cătină; fragmentară; ceramică grosieră, nisipoasă; brun-roșcată; angobă proprie; dg = 120 mm; db = 66 mm; *Ibidem*; inv. 28.512
 Pl. XI 31 - oală; fragment gură; ceramică grosieră, portocalie, nisipoasă; angobă proprie; dg = 145 mm; Baumann (*Muzeul românesc*), p. 267; pl. XII, 2 (sec. IV e.n.); S2, m 57-59, -0,54-0,60 m; inv. 30.082
 32. - eratită; fragment; ceramică grosieră, cu pietrici; cafenie; angobă roșu-maronie; dg = 305 mm; S2, m 175-178, -0,40 m (sec. IV e.n.); inv. 30.047
 33. - eratită; fragment; ceramică grosieră, cu pietrici; cafenie; angobă proprie; decor din alveole ovale pe marginea exterioară a buzei; dg = 228 mm; *Ibidem*; inv. 30.050
 34. - oală; fragment partea superioară; ceramică grosieră, cu pietrici; cafenie; angobă proprie; decor din creștări rombodale dispuse vertical pe marginea exterioară a buzei; dg = 165 mm; S2, m 102-104, -0,30 m (sec. IV e.n.); inv. 30.055
 35. - oală de mari proporții; fragment gură; ceramică grosieră, cu pietrici sfărimate și oxizi de fier; cafenie; angobă proprie; ardere secundară; dg = 285 mm; S2, m 175-178, -0,20 m (sec. II-III e.n.); inv. 30.061
 Pl. XIII 1 - castron; fragment partea superioară cu ataș; ceramică grosieră; cafenie; angobă la culoare; ardere secundară; dg = 210 mm; S2, m 5-8, -1,60 m (sec. II-III e.n.); inv. 30.019
 2. - cătină; fragment profil complet; ceramică grosieră; cafenie; angobă proprie; decor din alveole dispuse vertical, la intervale regulate, pe marginea exterioară a buzei; dg = 135 mm;

Bichir, op. cit. loc. cit (sec. III—IV e.n.); S2, m 22, —0,80 —1,10 m; inv. 30.024
3. — oală; fragment parteasă superioară; ceramică grosieră cu pietrele sărmătate și oxizi de fier; brun-roșcată; angobă la culoare; dg = 180 mm; Bichir, op. cit., pl. XI, 10 (sec. II—III e.n.); S2, m 111—114, —0,65 m; inv. 30.027

4. — oală; fragment parteasă inferioară; ceramică grosieră cu nisip necerat; roșie; angobă proprie; lucrată la roată încrețită; db = 145 mm;

(sec. II—III e.n.) S2, m 111—114; —0,79 —1,26 m; inv. 30.034
5. — oală; donă fragmente (grură și bază); ceramică grosieră, nisiposă; roșie; angobă proprie; lucrată la roată încrețită; dg = 117 mm; db = 84 mm; Popilian, pl. LXXXI (sec. IV e.n.); S2, m 22, —0,80 —1,10 m; inv. 30.029

7. — oală; fragment parteasă inferioară; ceramică grosieră cu pietrele și oxizi de fier; roșie; angobă cenușie; dg = 97 mm; (sec. II—III e.n.); S2, m 111—114, —0,52 m; inv. 30.023

Prezentăm în continuare prescurtările tehnice și bibliografice întrebunțiate în Catalogul selectiv de materiale ceramice:

m 3—5 — metri 3—5 (pe lungimea secțiunii)

dg — diametrul gurii

db — diametrul bazei

d. git — diametrul gâtului

d. max — diametrul maxim

Baumann (*Niculitel*) — V. H. Baumann, *Raport asupra cercetărilor arheologice efectuate în „villa rustica” din marginea nordică a comunei Niculitel (jud. Tulcea)*, Pește, VIII, Tulcea, 1980

Baumann (*Telita*) — V. H. Baumann, *Raport asupra cercetărilor arheologice efectuate în ferma română de la Telita, punctul „La Pod” (jud. Tulcea)*, în anul 1980, Pește IX, Tulcea, 1984

Baumann (*Monumentul paleocreștin*) — V. H. Baumann, *Vîrteva prezizări rezultate din cercetarea monumentului paleocreștin din comuna Niculitel (jud. Tulcea)*, Acta Musei Napocensis, Cluj-Napoca, XIV, 1977

Bichir, *Cultura carpică* — Gh. Bichir, *Cultura carpică*, Ed. Acad. R.S.R., București, 1973

Bichir (*Geta-dacii*) — Gh. Bichir, *Geta-daci din Muntenia în epoca romană*, Ed. Acad. R.S.R., București, 1984

Callender — M. H. Callender, *Roman Amphorae*, London, 1965

CIL — Corpus Inscriptionum Latinarum

Dunnan — G. O. Dunnan, *A Roman Pottery near Sutri*, Papers of the British School at Rome, 32(19), 1964, 38—39

Hayes — J. W. Hayes, *Late Roman Pottery*, London, 1972

Holwerda — J. H. Holwerda, *Het latijnsche en rominsche Gebruiksaardewerk uit het middelandsche Zee Gebied*, 'S-Gravenhage, 1936

Hist. VI, Th. I(H) — M. Sureveanu, *Histria VI. Les thermes romains*, Bucarest, 1982

Opait (*Amfore*) — A. Opait, *Considerații preliminare asupra antorelor romane și romano-bizantine din Dobrogea*, Pește, VIII, Tulcea, 1980

Opait (*Troasmis*) — A. Opait, *Considerații preliminare asupra ceramicii romane timpurii de la Troasmis*, Pește, VIII, Tulcea, 1980

Popilian — Gh. Popilian, *Ceramică romană din Oltenia*, Craiova, 1976

Robinson — H. S. Robinson, *Pottery of the Roman Period. Chronology*, col. The Athenian Agora, V, Princeton, New Jersey, 1959

Zeest — I. B. Zeest, *Keramiceskaja tara Bospora*, col. Materiali i Isledovaniya po Arkheologii, 83, 1960

RECHERCHES ARCHEOLOGIQUES DANS LA VALLEE DE LA TELITA (DEPT DE TULCEA) LE SONDAGE DE FRECATEI

(Résumé)

En 1982 a débuté l'exploration archéologique d'une agglomération rurale d'époque romaine localisée par une périégèse pratiquée en 1978. Le site se trouve dans le voisinage de la localité Frecatei (dépt de Tulcea), située à environ 2 kilomètres Est de celle-ci, sur un plateau surmontant

une haute terrasse méridionale de la vallée du cours de Telita et mesurant approximativement 17,5 ha.

Les deux tranchées pratiquées en 1982 (S1 = = 82/1 m.; S2 = 178/1 m.) ont conduit aux précisions suivantes:

1. Le site de Frédelei comporte un type d'agglomération rurale ouverte d'époque romaine, avec deux phases successives d'habitat.

2. Sans le rapport chronologique, les données stratigraphiques corroborées avec celles fournies par les vestiges archéologiques récupérés lors des fouilles font dater la première phase des IIe—IIIe siècles p., la seconde du IVe siècle p.

3. L'habitat de la première phase appartenait à des autochtones gêtes, qui devaient poursuivre pendant les premiers temps de l'époque romaine leurs formes de vie traditionnelle, dans des habitations modestes, à demi enfouies dans la terre ou à la surface du sol, bâties sur des fondations superficielles, le tout disposé au pied du plateau, à proximité de l'eau. Ce premier habitat a été

détruit et probablement temporairement abandonné au cours du IIIe siècle.

4. La seconde phase d'habitat débute un peu avant la fin du IIIe siècle, pour s'épanouir durant le IVe. Elle se caractérise par ses habitations en surface du sol, dressées sur de solides assises de pierres liées au moyen d'un mortier de terre. Bien que représentant une étape de renouveau, ce deuxième habitat occupant la partie plus haute du plateau n'en est pas moins modeste.

5. Les bouleversements entraînés par des travaux de défrichement entrepris sur la fin du XIXe siècle, les labours poursuivis ensuite jusqu'à pendant l'entre-deux guerres empêchent tout essai de fixer le moment final de l'habitat de basse époque romaine de Frédelei.

CERCETĂRI ARHEOLOGICE PE VALEA TELIȚEI (JUDEȚUL TULCEA)

Sondajul de la Frecătei

(text la pagina 109/vol. I)

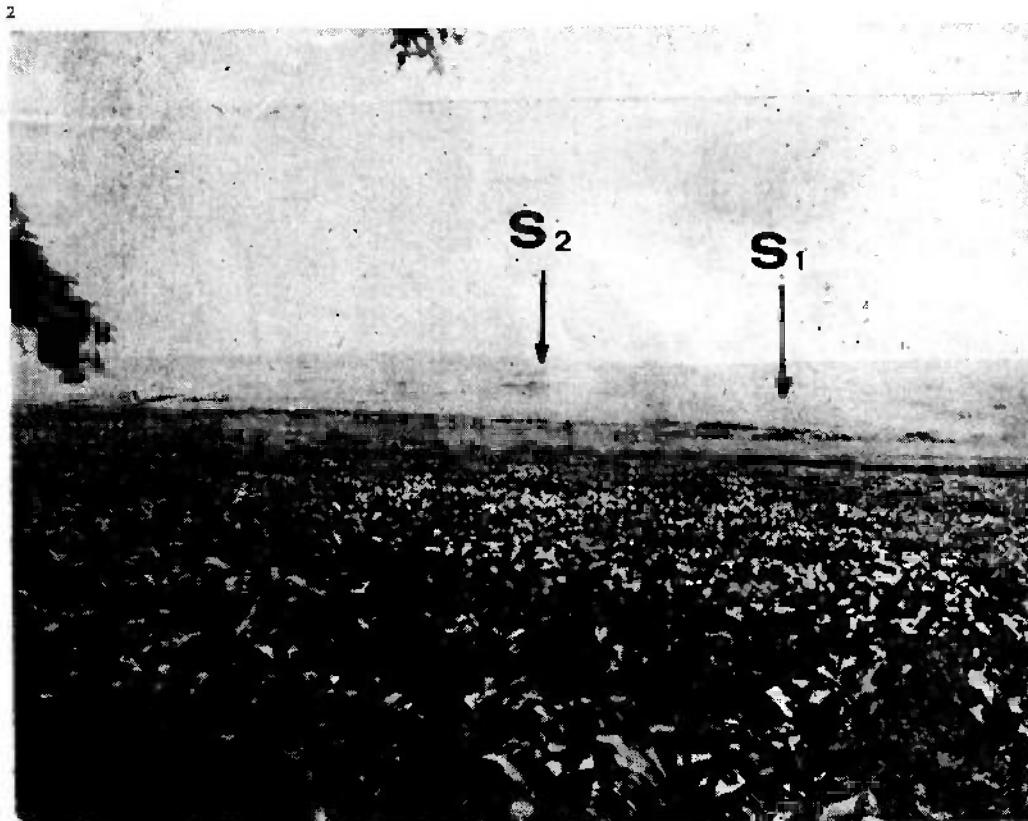
V. H. BAUMANN

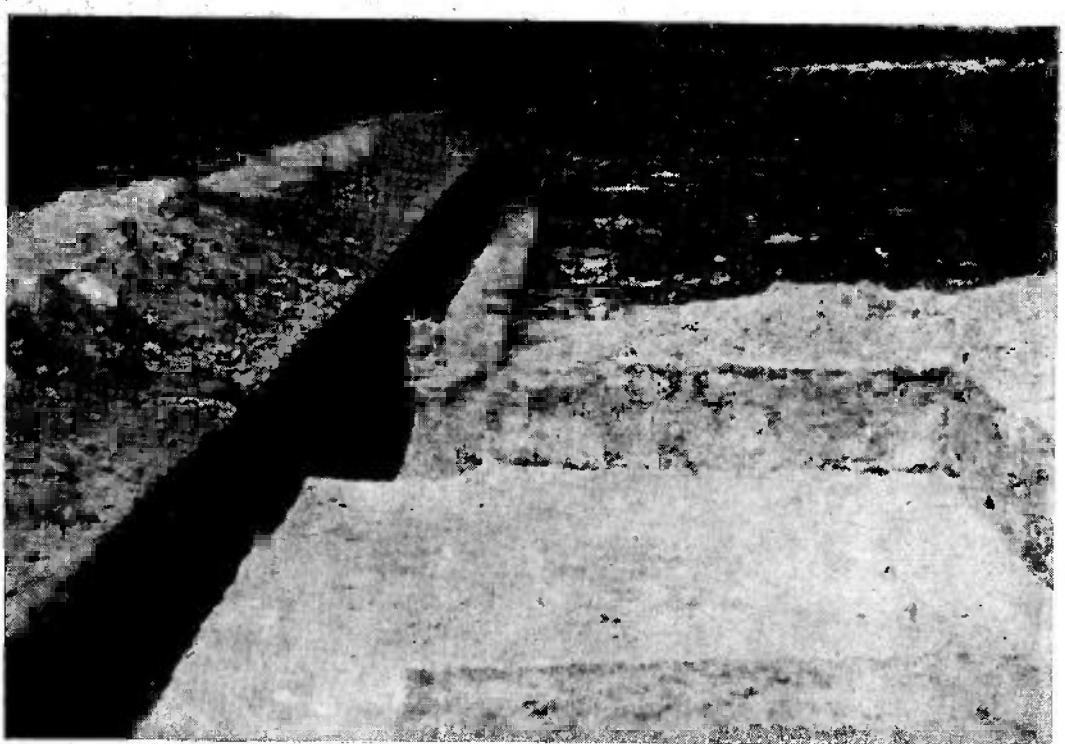
PL. I - 1. VEDERE PANORAMICĂ ASUPRA VĂII PIRIULUI TELITA ÎN APROPIEDE DE FRECĂTEI, CU PLATOUL DE LEST SI CEL DE NV.
2. PLATOUL DE LEST CU AMPLASAREA CELOR DOUĂ SECTIUNI EXECUTATE ÎN 1982.
3. RESTURILE UNEI LOCUINȚE DISTRUSE - S₁ (LOC. 2).
4, 5. LOCUINȚA 3 DIN S₁, CU VATRA CUPTORULUI MENAJER.

PL. I 1. VUE PANORAMIQUE DE LA VALLÉE DU RUISSEAU TELITA, DANS LE VOISINAGE DE FRECĂTEI, AVEC LES PLATEAUX DE L'EST ET DU NORD-OUEST; 2. LE PLATEAU EST AVEC LES DEUX TRANCHÉES PRATIQUÉES EN 1982; 3. VESTIGES D'UNE HABITATION DÉTRUIITE - S₁ (LOC. 2); 4, 5. HABITATION (LOC. 3) DE S₁ AVEC LE FOYER DU FOUR MÉNAGER.

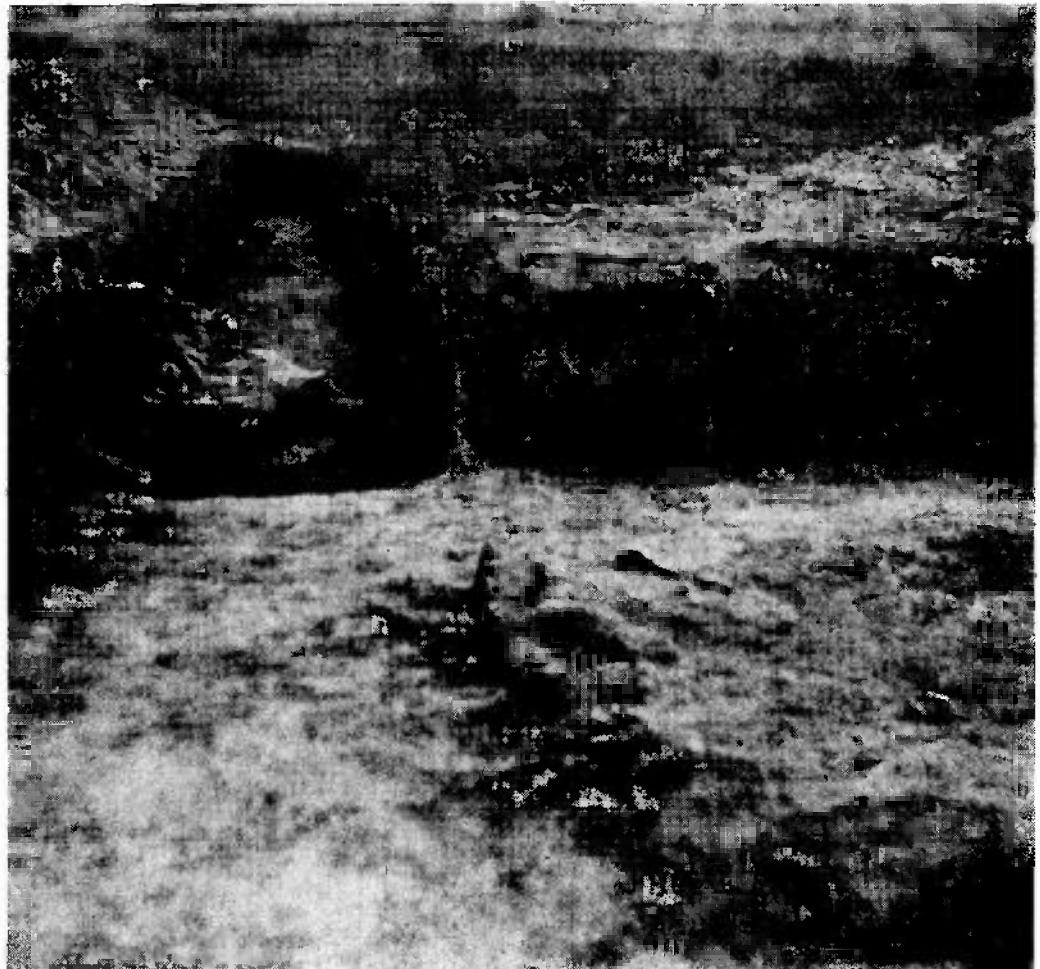

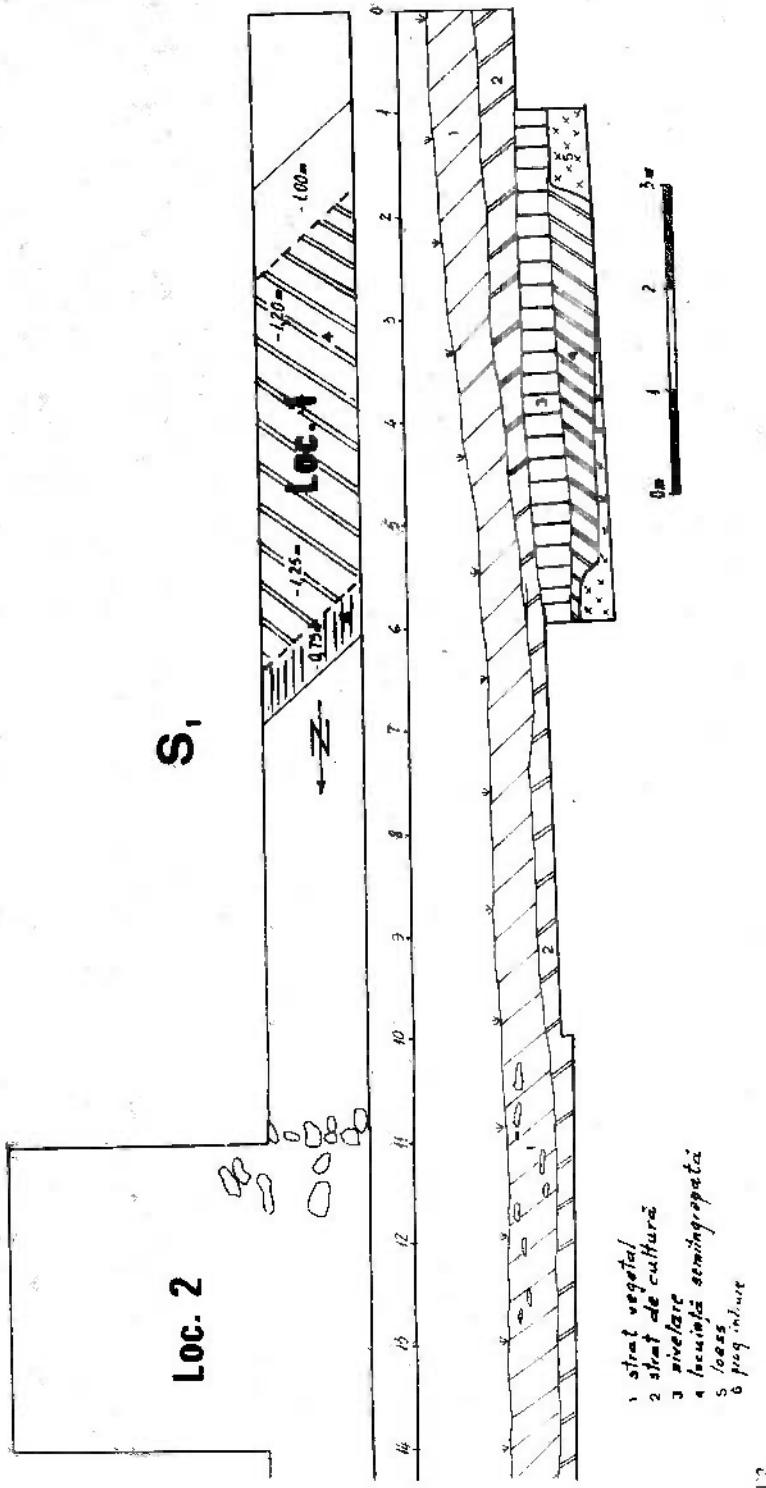

3

4

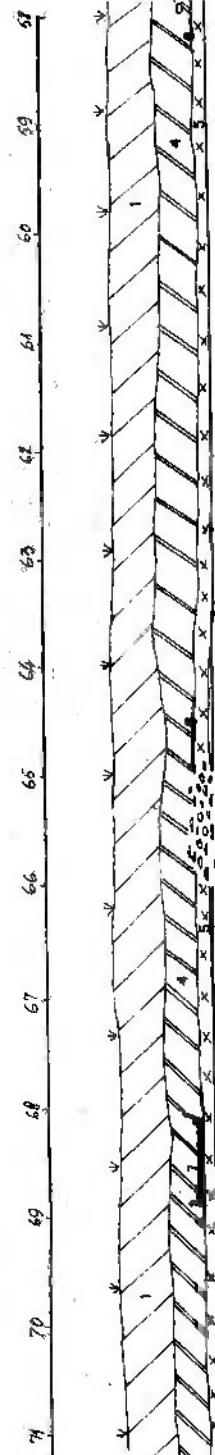
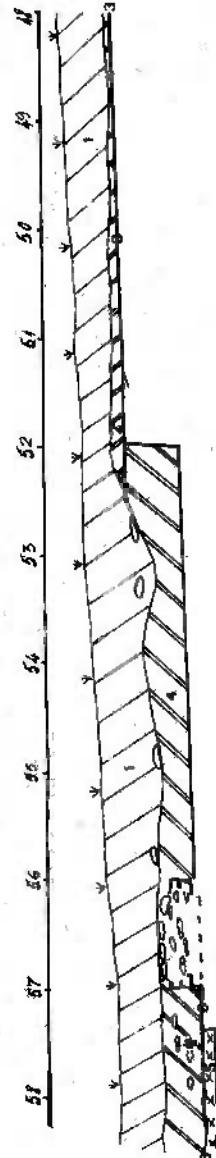
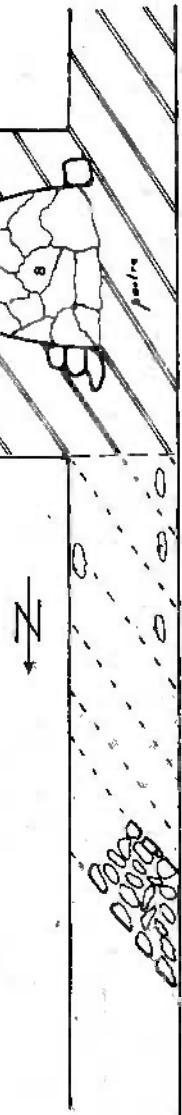

PL. II.—S₁—PROFILUL DE V. AL SECȚIUNII; PLAN PARȚIAL LOG. 1 SEMINGROPA (SEC. II-III E.N.); PLAN PARȚIAL LOC. 3 (SEC. IV E.N.).

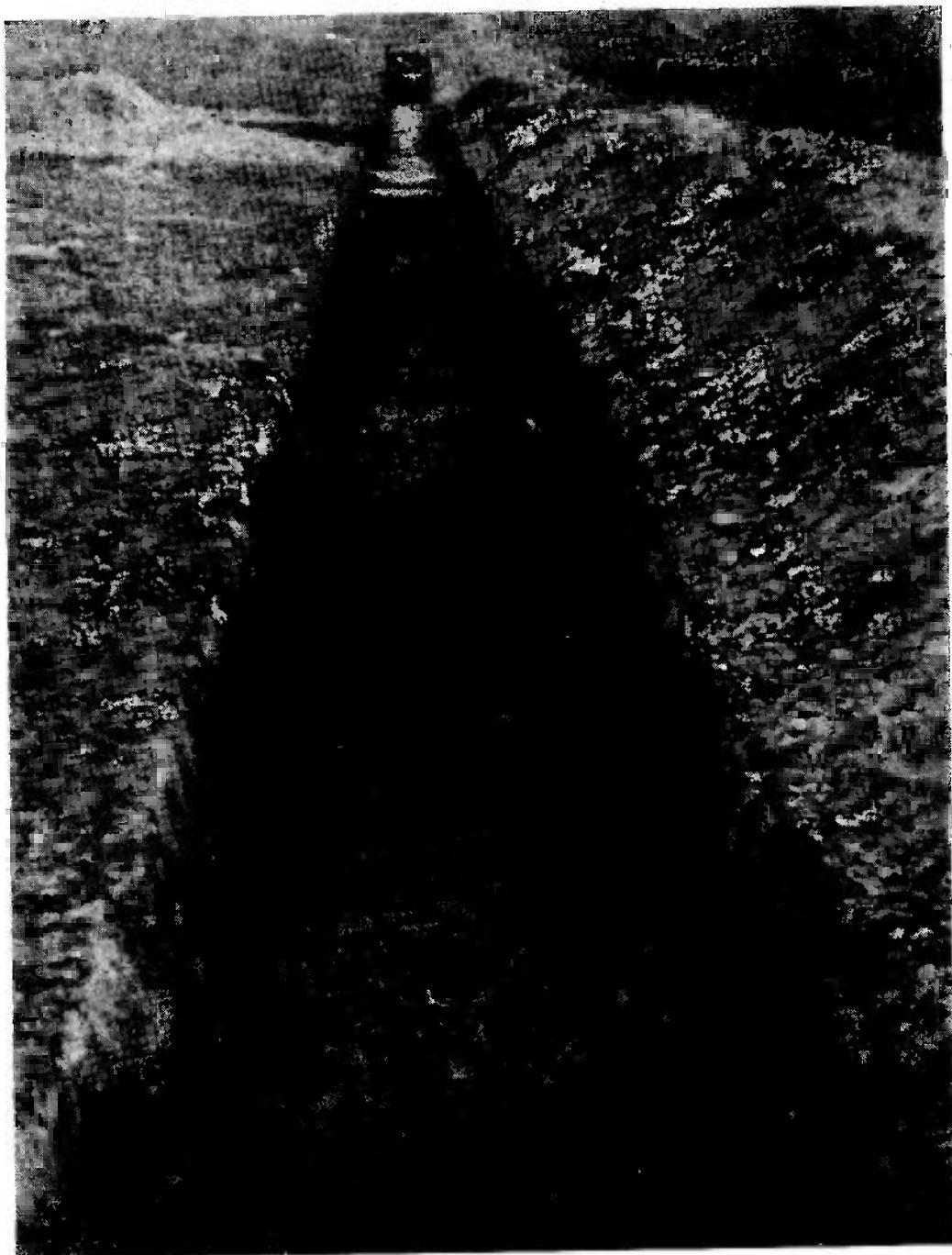
PL. II.—AVEC LE PROFIL OUEST DE LA TRANCHEE; RELEVÉ PARTIEL DES L'HABITATION LOG. 1 À DEMI-ENVIEUX DANS LA TERRE (IIe-IIIe SIECLES DE N.É.); RELEVÉ PARTIEL DE L'HABITATION LOC. 3 (VIE SIECLE DE N.É.).

S₁

Lst. 3

- 1 strat vegetal
- 2 strat de cultura din fază a II-a
- 3 strat de cultura din faza IV-a
- 4 nivel de lacătire - sec. IV p.
- 5 lemn
- 6 nivel de lucuri - sec. III-III p.
- 7 valuri
- 8 capăt monomer

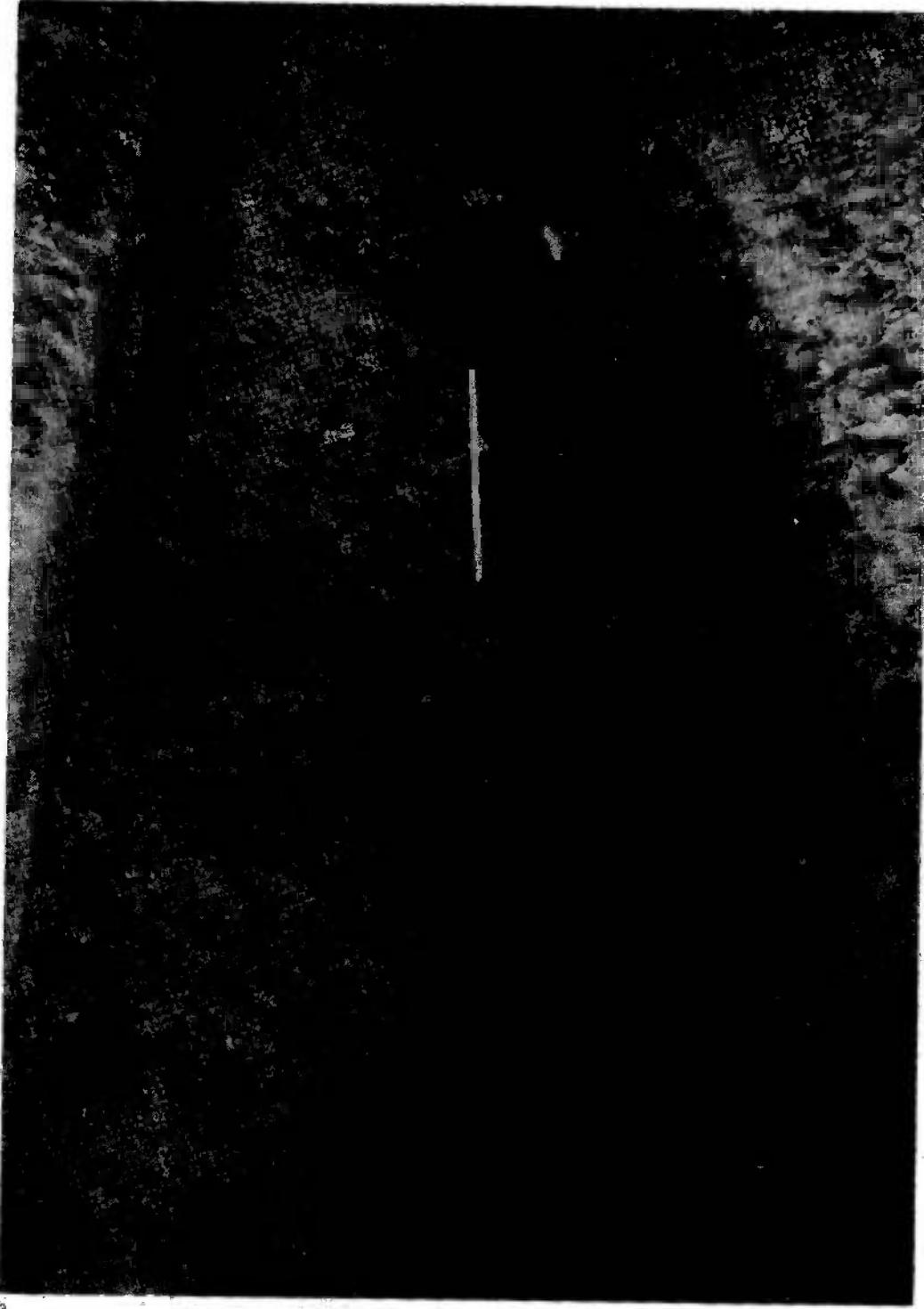

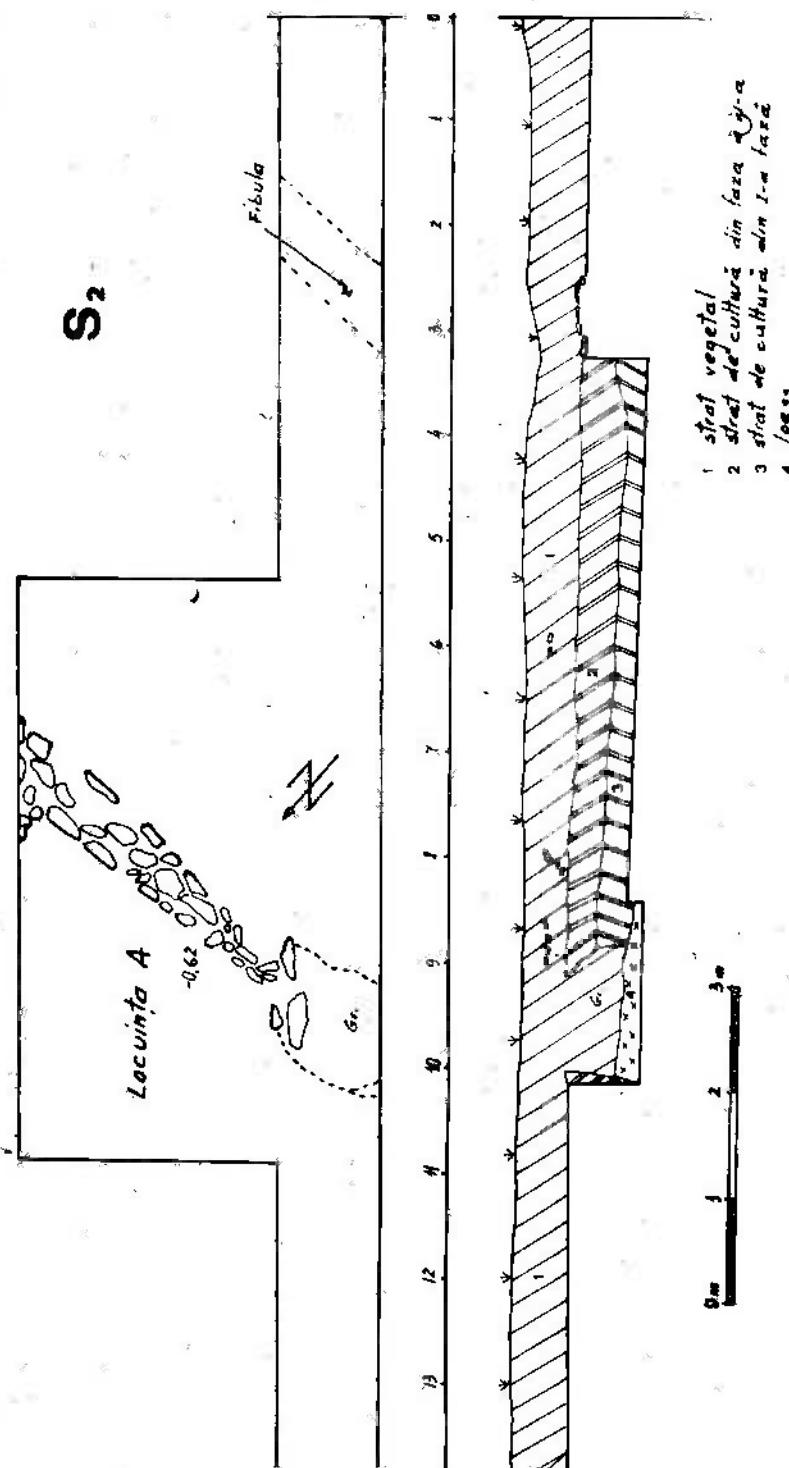
1

PL. III - 1 S. RESTURILE UNEI LOCUINTE DE SUPRAFAȚĂ DIN PRIMA FAZĂ DE LOCUIRE, SURPRINSE-ÎN S₁-
(m 64-70). 2. FRAGMENT DIN TEMELIA ZIDULUI NORDIC AL LOC. 3 (S₁).

PL. III 1, J VESTIGES D'UNE DEMEURE EN SURFACE DU SOL DE LA PREMIÈRE PHASE D'HABITAT, SAISIS
PAR LA TRANCHEE S₁ (64-70 m), 2. TRONÇON DES ASSISES DE L'AILE NORD DE L'HABITATION LOC. 3) S₁.

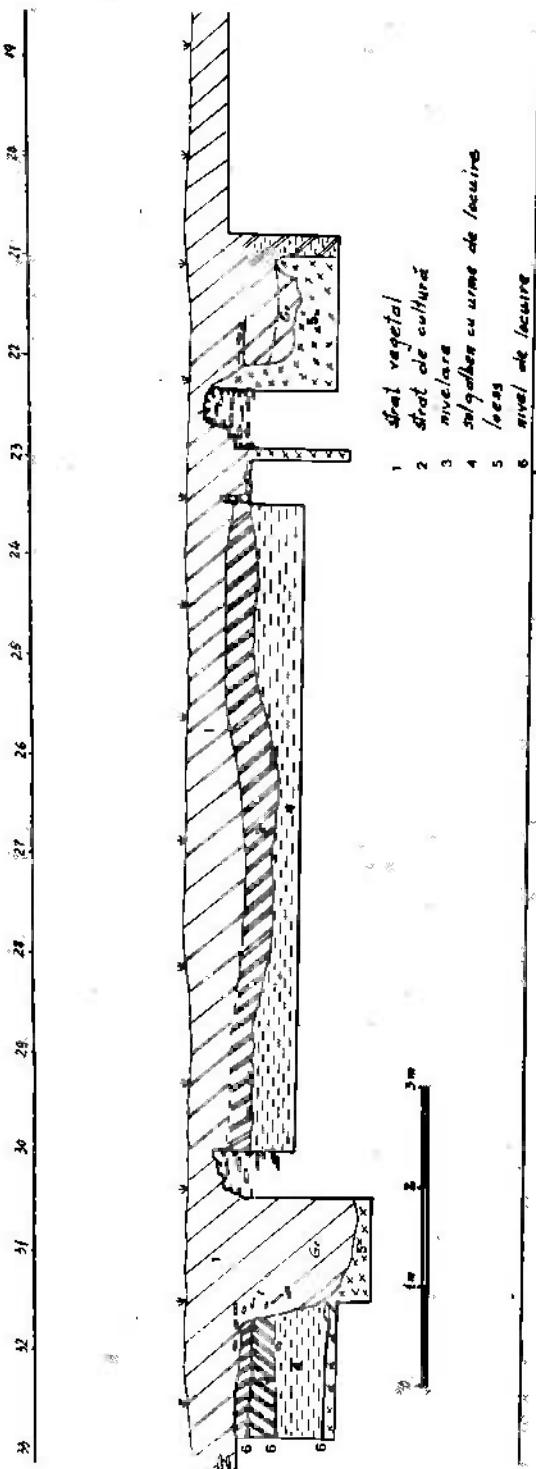
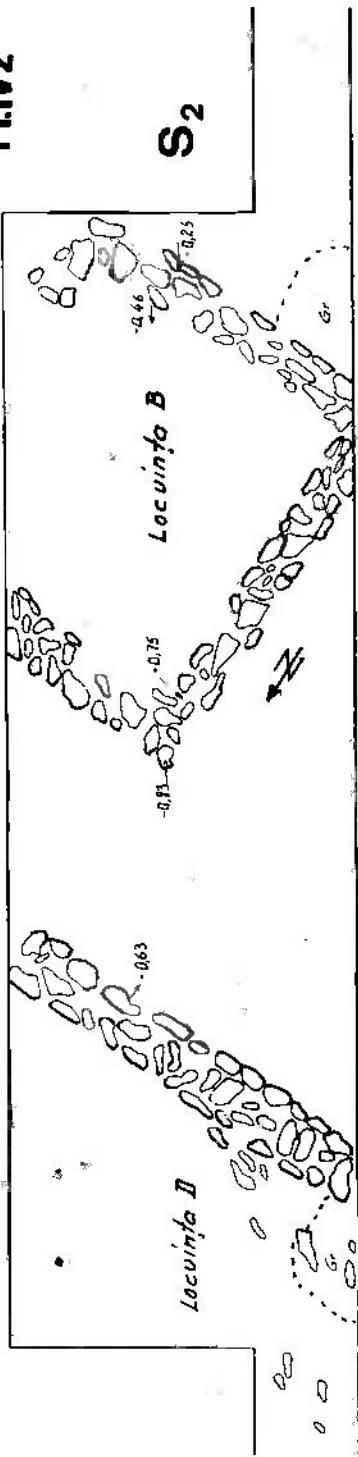

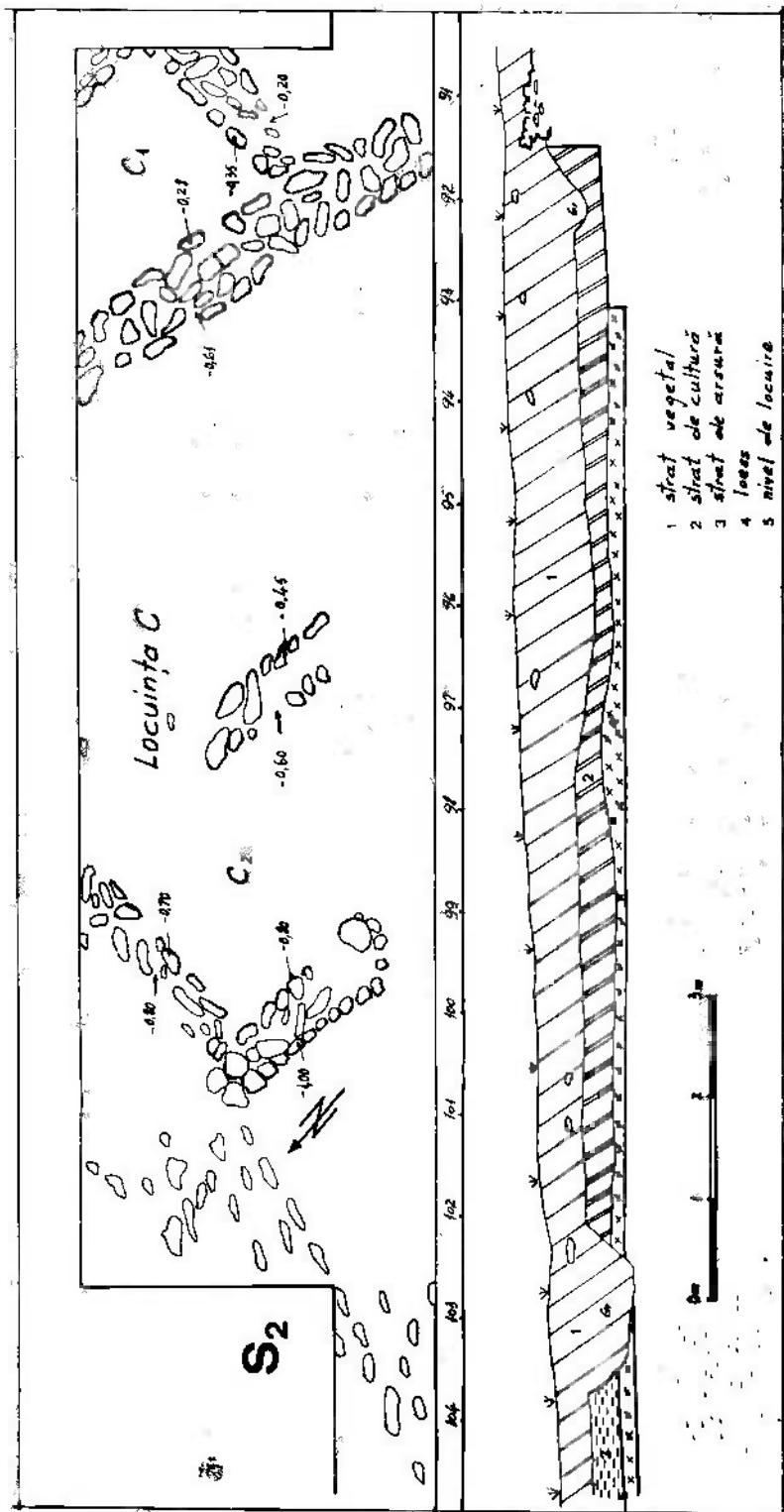
PL. IV - S₂ - PROFIUL DE NV AL SECȚIUNII; PLANURILE PARTIALE ALE LOCUINTELOR CERCETATE ÎN 1982

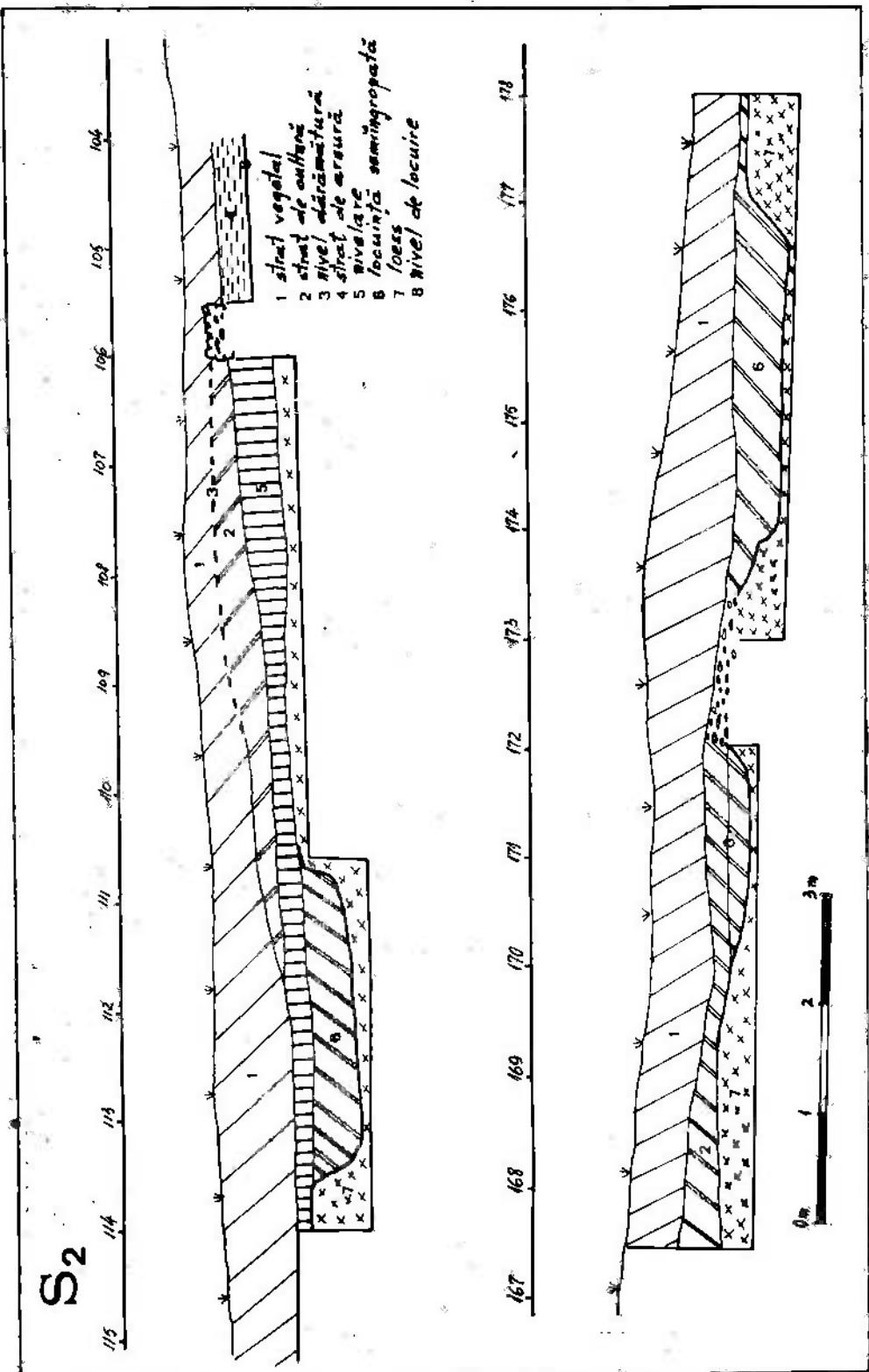
PL. IV S₂ AVEC LE PROFIL DU NORD-OUEST DE LA TRANCHEE; LES RELEVÉS PARTIELS DES HABITATIONS EXPLORÉES EN 1982.

Pl.IV2

Pl.IV3

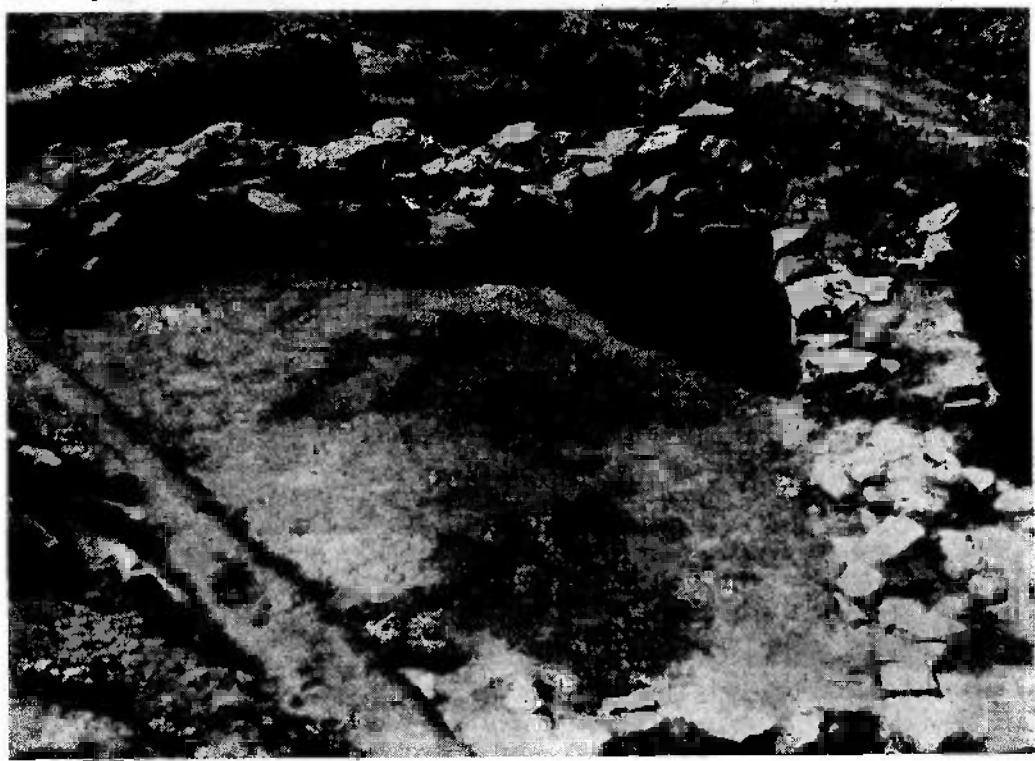
V/1

PL. V - 1, 2. FRAGMENT DE ZID APARTININD LOC. A, IN S.

3, 4. INTERIORUL UNEI INCAPERI DIN S₁ (LOC. B).

PL. V 1, 3 TRONCON DE MUR DE L'HABITATION LOC. A (S₁); 3, 4 INTÉRIEUR D'UNE PIÈCE DE L'HABITATION LOC. B (S₂).

V/2

V/3

VI/4

VI/1

PL. VI - ANSAMBLU DE LOCUIRE ÎN FAZA A II-A, SURPRENIN B₂ (m 21-35); 1, 2 - LOCUINTELE B ȘI D; 3-4 - ZID APARTINÂND LOC. D
PL. VI ENSEMBLE D'UN HABITAT DE LA PHASE II, SAISI PAR LA TRANCHÉE S₂ (21-35 m); 1, 2 LES HABITATIONS B ET D; 3, 4 MUR DE L'HABITATION LOC. D

VI/2

VI/4

VI/3

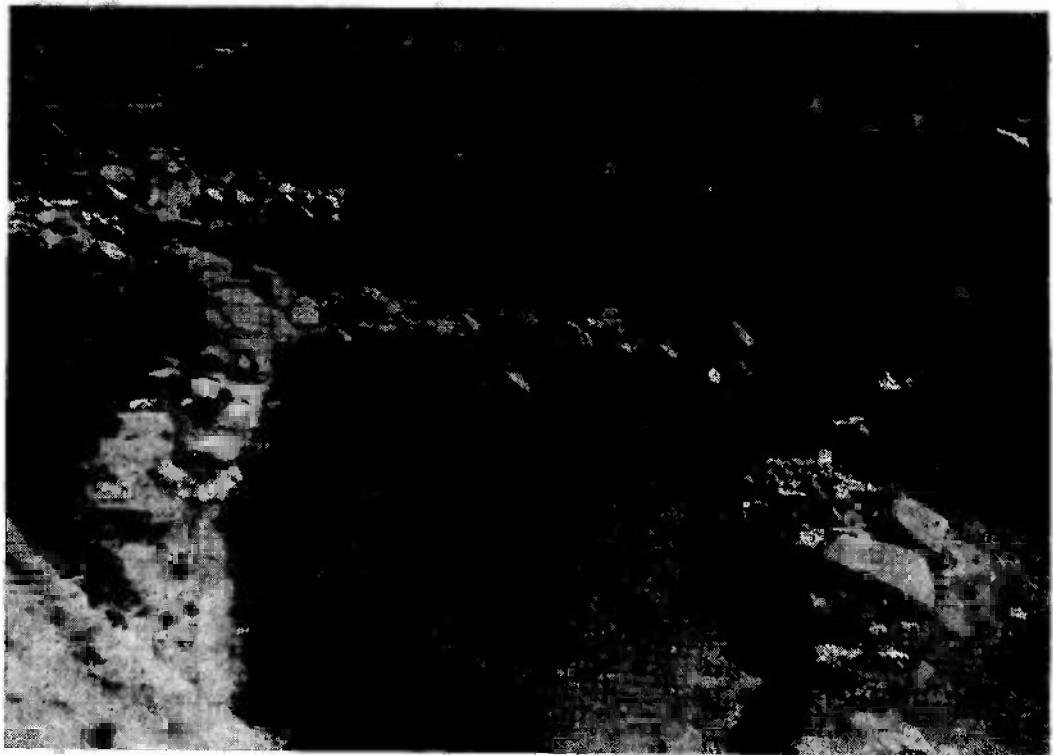
VII/1

PL. VII – LOCUINȚA C DIN A II-A FAZĂ, SURPRINSĂ ÎN S₁ (m 90–104) 1, 3 – C₁; 2, 4 – C₂ – VEZI PL. IV, 3.

PL. VII HABITATION C DE LA PHASE II, TRANCHÉE S₁ (90–104 m): 1, 3 – C₁; 2, 4 – C₂ VO R AUSSI PL. IV, 3.

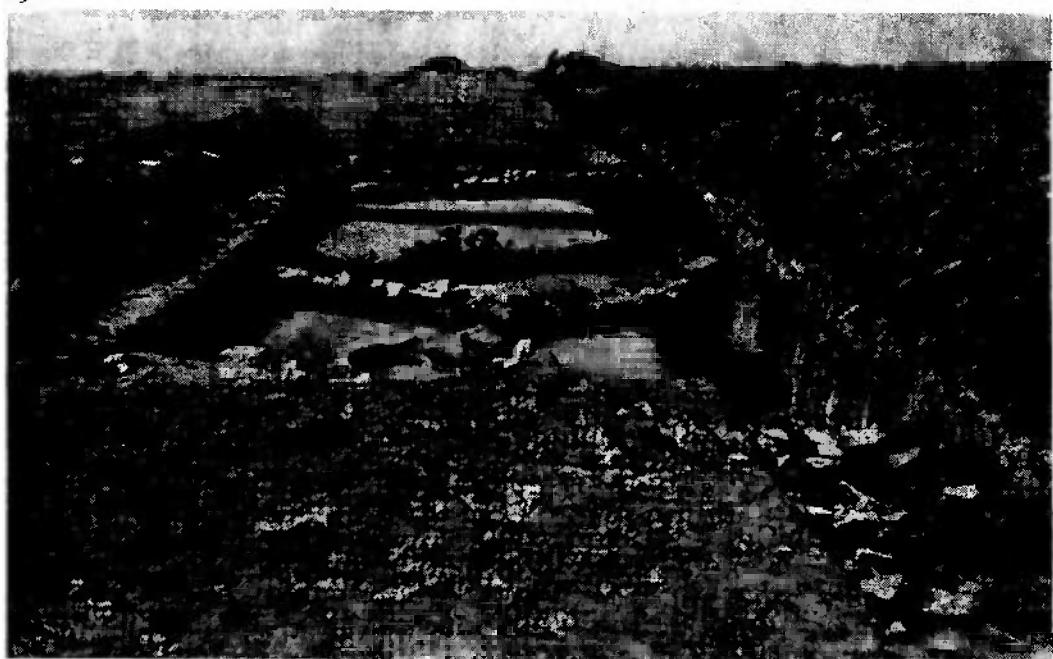
VII/3

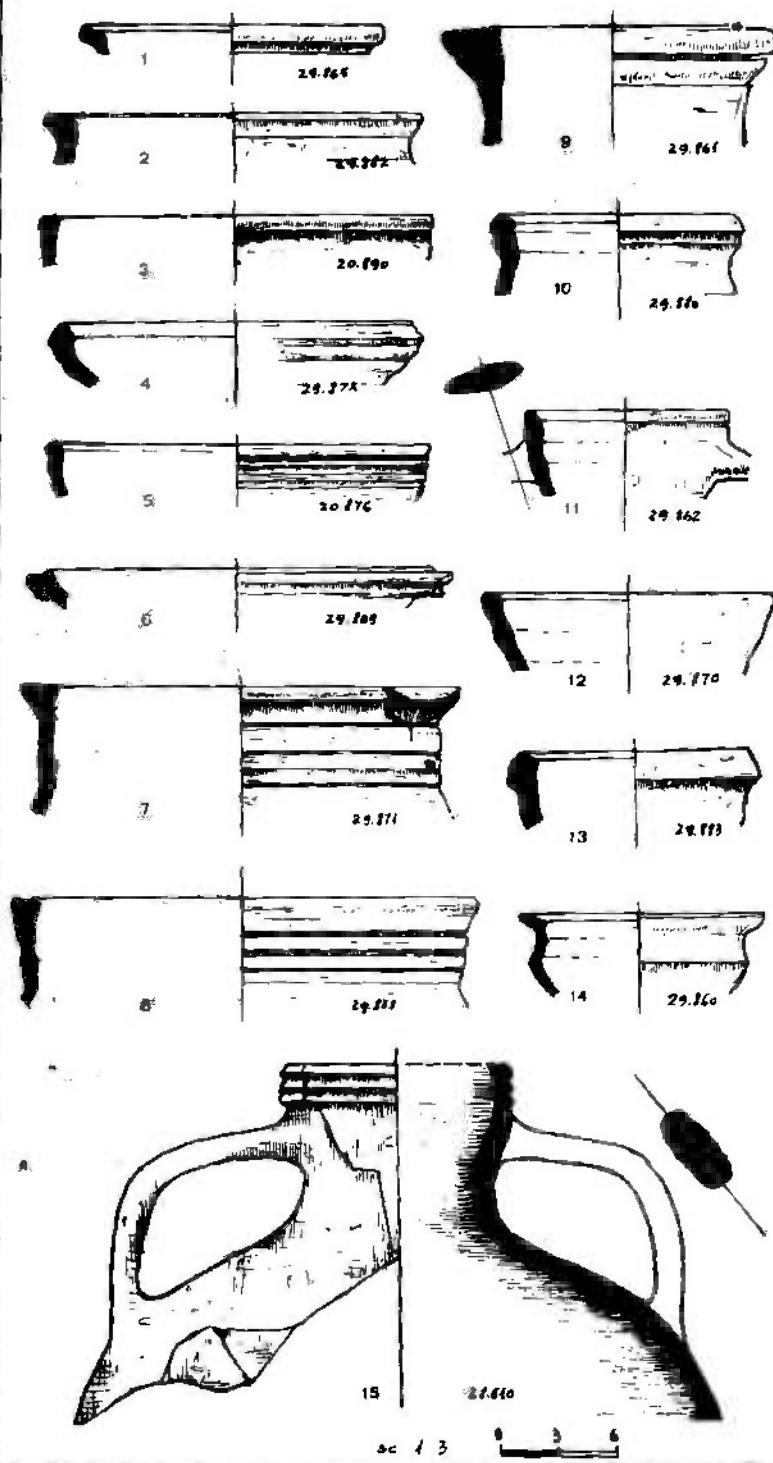

VII/2

VII/4

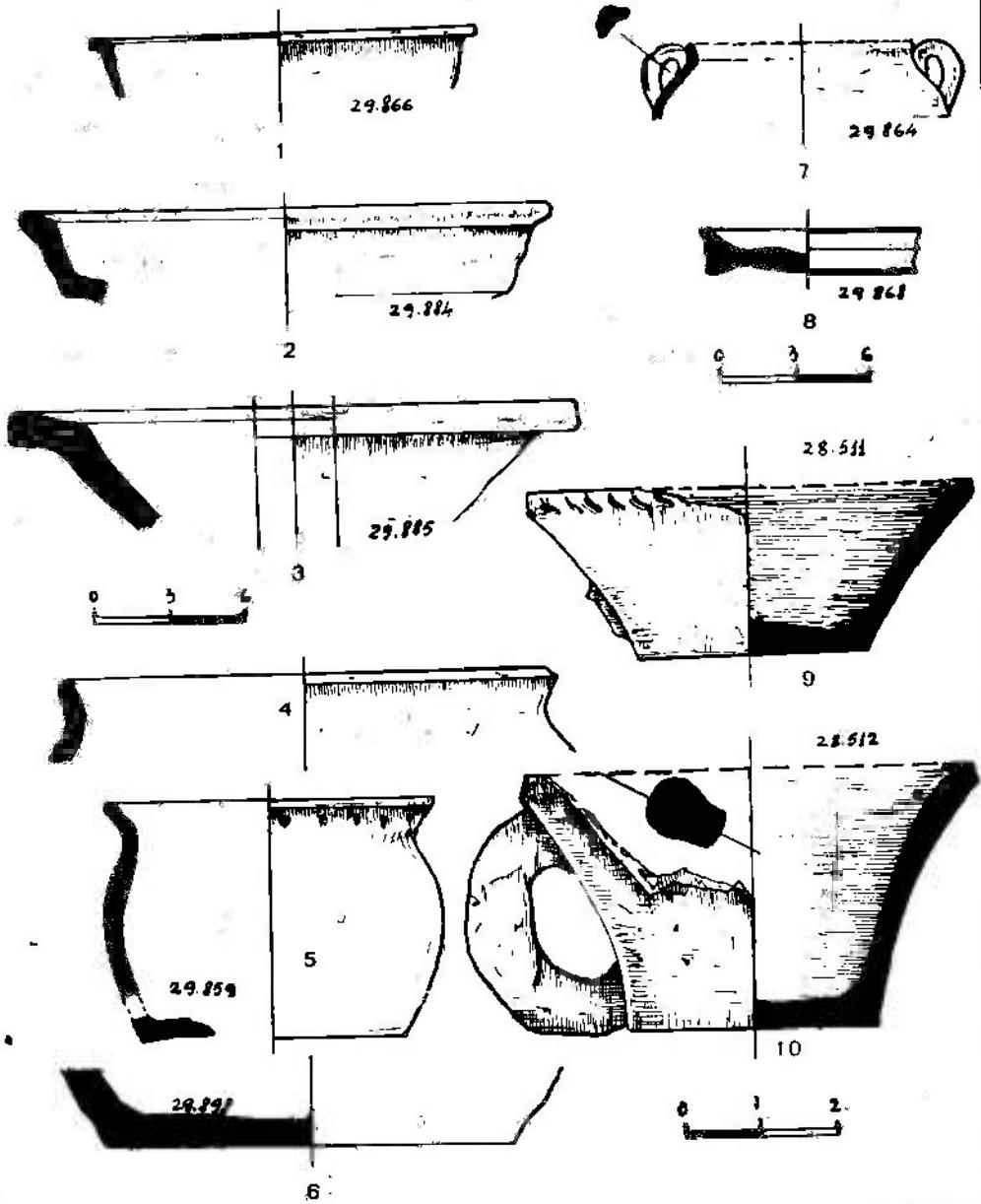

PI.VIII

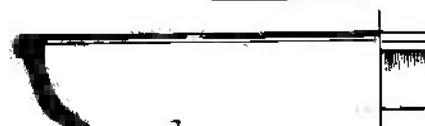
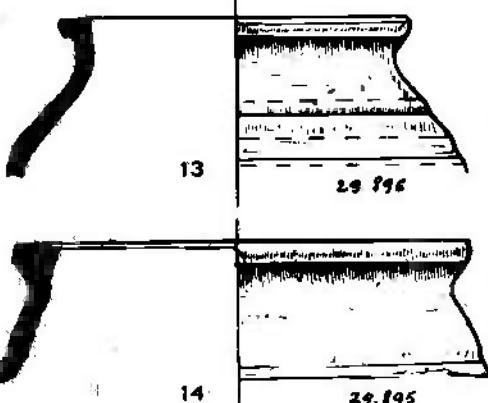
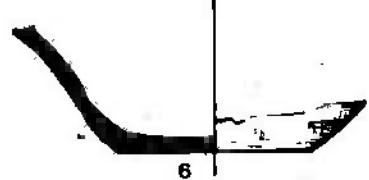
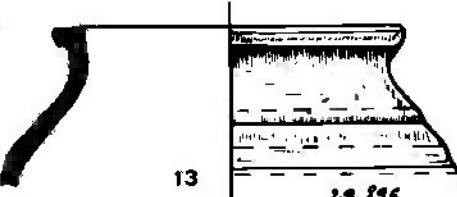
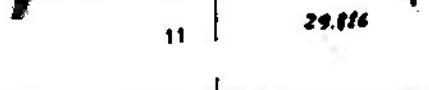
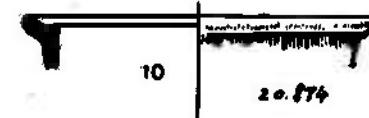
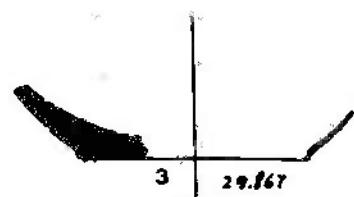
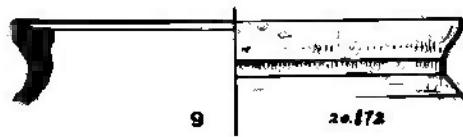
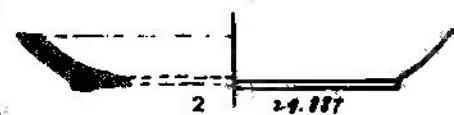
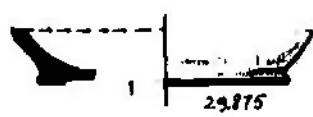
PL. VIII - FRAGMENTE CERAMICE DIN S₃ (RESTITUȚIE GRAFICĂ) 1-8 (SEC. II-II¹ E.N.); 9, 10, 12-14 (SEC. III E.N.); 11, 15 (SEC. IV E.N.).

PL. VIII FRAGMENTS CÉRAMIQUES DE LA TRANCHE 5 (RESTITUTION GRAPHIQUE) 1-8 (IIe-IIIe SIÈCLE DE N.E.); 9, 10, 12-14 (IVe SIÈCLE DE N.E.); 11, 15 (Ve SIÈCLE DE N.E.).

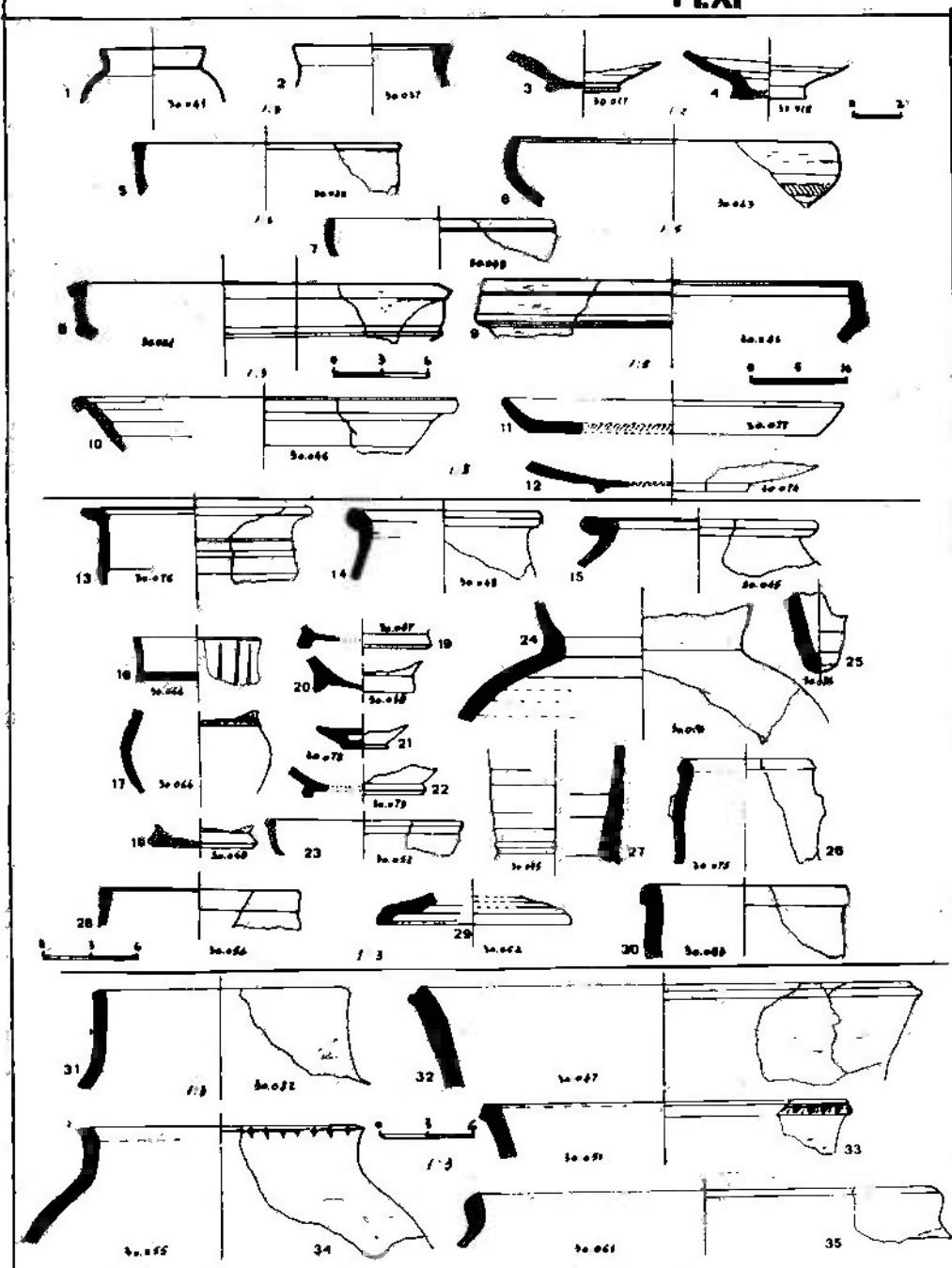
PL. IX – CERAMICĂ DIN PRIMA FAZĂ DE LOCUIRE (SEC. II–III E.N.) PROVENITĂ DIN S₁ (4–6, 9, 10 – DE TRADIȚIE GETO-DACICĂ).
PL. IX CÉRAMIQUES DE LA PREMIÈRE PHASE D'HABITAT (IIe–IIIe SIÈCLES DE N.E.), LIVRÉE PAR LA TRANCHÉE S₁ (4–6, 9, 10 DE TRADITION GÉTO-DACE).

PL.X

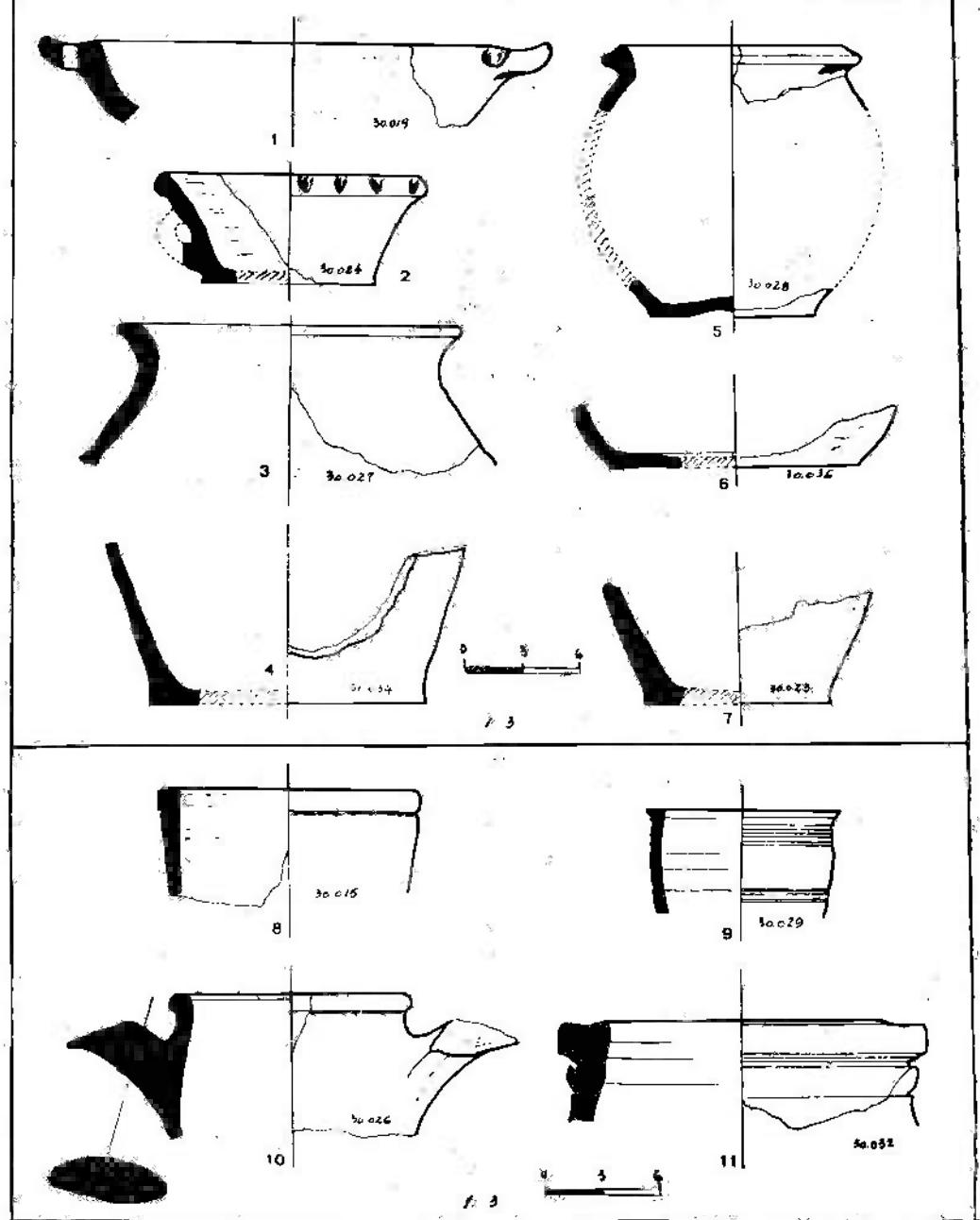
PL. X - FRAGMEN'TE CERAMICE DIN S. (RESTITUȚIE GRAFICĂ; (SEC. II-III E.N.);
 PL. X FRAGMENTS CÉRAMIQUES DE LA TRANCHEE S. (RESTITUTION GRAPHIQUE; IIe-IIIe SIÈCLES DE N.É.).

PL.XI

PL. XI - TIPOURI CERAMICE PROVENITE DIN S.; 1-12 - CERAMICĂ ROMANĂ (SEC. II-III E.N.); 24, 29 (SEC. IV E.N.); 16-18 - CERAMICĂ DE TIP CARPIEC (SEC. III E.N.); 31-35 - CERAMICĂ DE TRADITION GÉTO-DACICA.

PL. XI DIFFÉRENTS TYPES DE POTERIE TROUVÉE DANS LA TRANCHEE S.; 1-12 (CÉRAMIQUE ROMAINE IIe-IIIe SIÈCLE DE N.É.); 24, 29 (CÉRAMIQUE ROMAINE DU IVe SIÈCLE DE N.É.); 6-15 (CÉRAMIQUE CARPIQUE DU IIIe SIÈCLE DE N.É.); 31-35 (CÉRAMIQUE DE TRADITION GÉTO-DACE).

PL. XII - 1-7. CERAMICĂ DE FACTURĂ GETO-DACICĂ: (SEC. II-IV E.N.).
8-11. FRAGMENTE DE AMPORE ROMANE (SEC. II-III p.).

PL. XII 1-7 CÉRAMIQUE DE FACTURE GÉTO-DACE (IIe-IVe SIÈCLES DE N.È.); 8-11 FRAGMENTS D'AMPHORES ROMAINES (IIe-IIIe SIÈCLES DE N.È.).

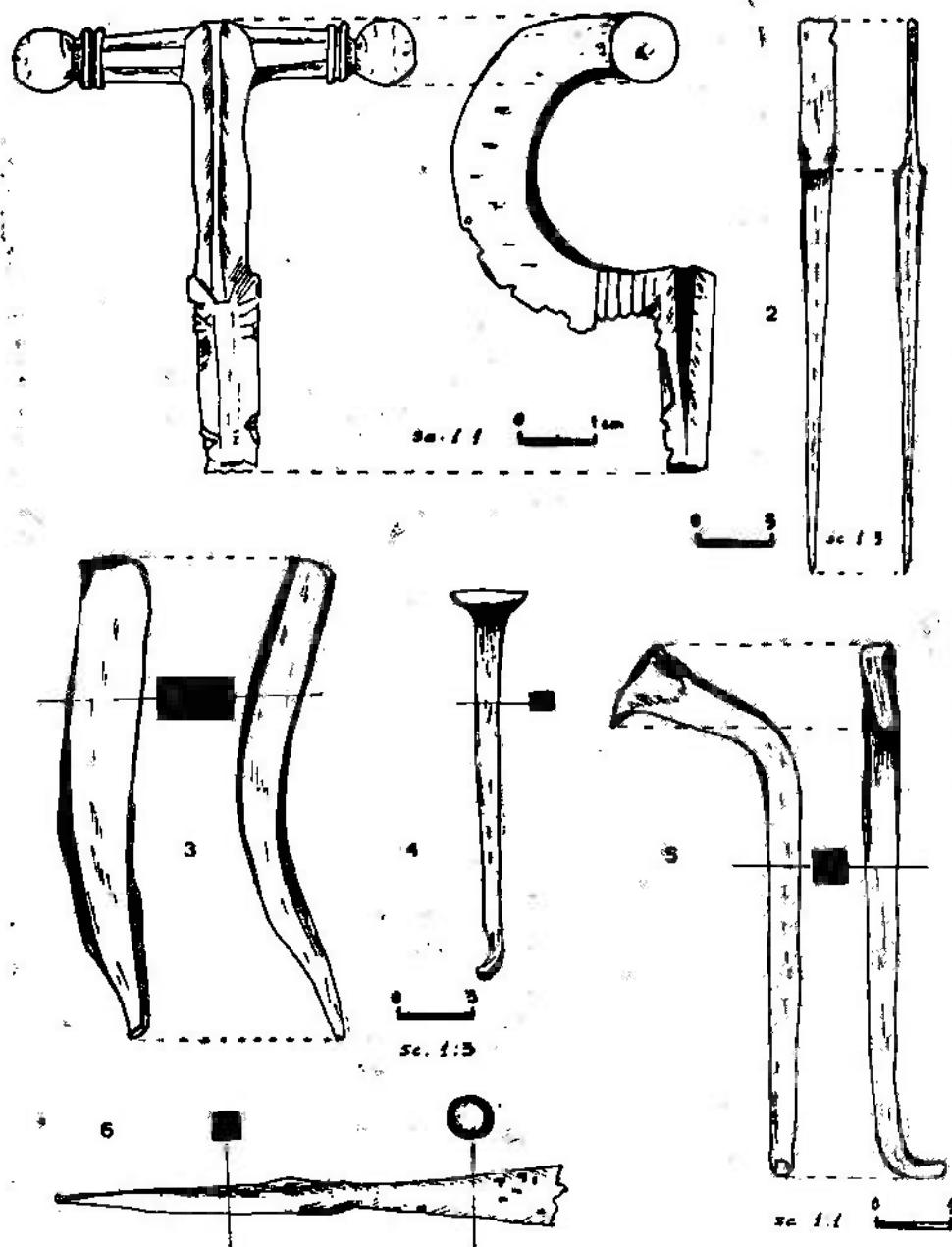

PL. XIII – OBIECTE METALICE PROVENITE DIN SONDAJUL EFECTUAT ÎN 1982:

1. MONEDĂ DIN TIMPUL ÎMPĂRATULUI MAXIMIN DAZA (305–313 E.N.).
2. MONEDĂ DE 5 BANI EMISĂ LA 1884 DE REGELE CAROL I.
3. FIBULĂ DE BRONZ DE TIPUL „ZWIEBELKNOPFFIBELN” (SEC. IV E.N.).
4. VÎRF DE SULUȚĂ.
5. STYLUSS DIN FIER.
6. DORN DIN FIER.
7. VÎRF DE LANCE.

PL. XIII OBJETS EN MÉTAL MIS AU JOUR PAR LE SONDAJE DE 1982: 1. MONNAIE DE L'EMPEREUR MAXIMIN DAZA (305–313 DE N.E.); 2. MONNAIE DE 5 SOUS ÉMISSION DE 1884 DU ROI CHARLES Ier; 3. FIBULE DE BRONZE DU TYPE ZWIEBELKNOPFFIBELN (IVe SIÈCLE DE N.E.); 4. POINTE DE LANCE; 7. STYLUSS DE FER; 9. POINÇON; 10. POINTE DE LANCE.

PI.XIV

PL. XIV - OBIECTE METALICE DESCOPERITE LA FRECĂTEI (DESENZ LA SCARĂ).

PL. XIV OBJETS EN MÉTAL TROUVÉS À FRECĂTEI (DESSINS À L'ÉCHELLE).